SINIMUSTA

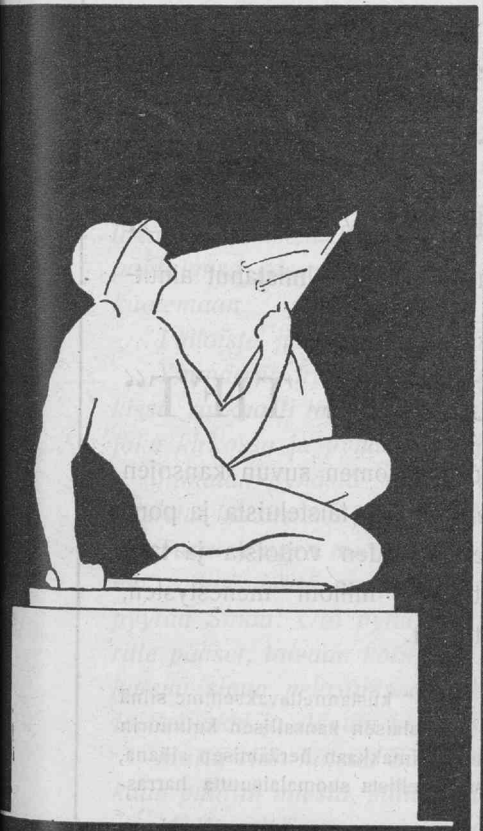

„SINIS VELJENI, KUN MINÄ KUOLEN, MINÄ HEILUTAN TAPPARAA....!"

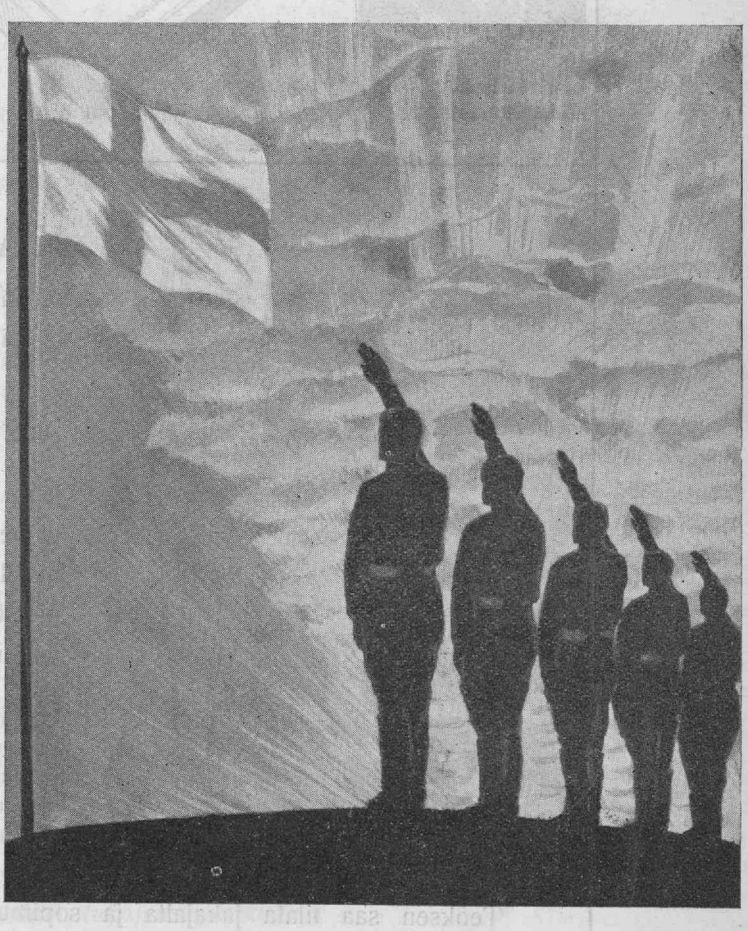

N:o 18 Syyskuun 6 p:nä 1935

V.K-ma.

"Palaako?"

— Kiitos, kyllä palaa, koska tarjoat E R I K O I S-Kerhoa, sillä sehän onkin minun mielisavukkeeni.

ERIKOIS-Kerho on maultansa rehevän mehevä ja samalla kuitenkin miellyttävän leppoisa kielenkärjelle ja kurkunpäälle. Myös ERIKOIS-Kerhon hinta on "leppoisa": viidenkolmatta savukkeen rasia maksaa v a i n 3 mk.

VIIPURIN TUPAKKA OY

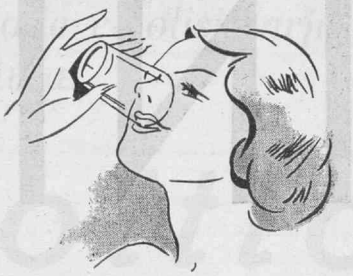

Hyviä virvokkeita
Launeen lähteen vedestä!

Yhtä erinomaisia kuin Erikois-olut ovat myös valmistamamme virvokkeet, jotka on m.m. palkittu Messuilla. Niissä on luonnon lahjoittamana perusaineena harvinaisen hyvä lähdevesi, johon on sekoitettu puhtaimpia aineksia parhaitten „reseptien" mukaan.

Mallasjuoman virvokkeita saa m. m. MUSTASSA KARHUSSA ja YLIOPPILASKAHVILASSA.

O. Y. MALLASJUOMA Lahti

Auroin, miekoin . . .

KALEVALAN RIEMUVUODEKSI

on jääkärieverstiluutnantti E. K u u s s a a r i valmistanut ainutlaatuisen suurteoksen nimeltään

„SUOMEN SUVUN TIET"

joka käsittää yhtenäisen kuvauksen Suomen suvun kansojen ja heimojen muodostumisesta sekä niiden taisteluista ja ponnisteluista olemassaolonsa puolesta, niiden voitoista ja tappioista sekä syistä, jotka ovat niitä milloin menestysten, milloin pettymysten teille johdattaneet.

Olemme ottaneet „SUOMEN SUVUN TIET" kustannettavaksemme siinä vakaumuksessa, että teos, nykyisenä suomalaisen kansallisen kulttuurin voitokkaan kehityksen ja kansallistunnon voimakkaan heräämisen aikana, hartaimmin otettaisiin vastaan kaikissa todellista suomalaisuutta harrastavissa piireissä.

Teoksen saa tilata jakajalta ja sopimuksen mukaan samalla rahastajalta T i e t o t e o s O y., Helsinki, Lönnrotinkatu 3, jolle tottuneempana olemme luovuttaneet myyntimme järjestelyn.

SUOMEN HEIMOSOTURIEN LIITTO.

SINIMUSTA

SINIMUSTA-JÄRJESTÖN LEHTI

Numero 18 **6. 9. 1935**

TOIMITUSNEUVOSTO: ELIAS SIMOJOKI / REINO ALA-KULJU
VILHO HELANEN / SAKARI VAPAASALO

TOIMITUS JA KONTTORI: ALLAN VIRKKUNEN, vastaava toimittaja
HELSINKI, MIKONKATU 15. A. JAAKKO J. VIRKKUNEN, toimitussihteeri
Auki 11—15. Puhelin 20306 ja taloudenhoitaja

Hengen miekka.

Ota käteesi hengen miekka, jumalansana, sinä sinimusta, jolle Isänmaa on korkeinta ajallisista ja joka tahdot säilyttää tuntosi puhtaana tilinteon päivään asti!

Sitä ovat lukeneet suurten uskonnollisten herätysten nuoret vuosikymmeniä sitten. Sitä nuori Paavo saaden sieluunsa hädän, mutta myös tuntoonsa rauhan.

Keskellä kivääritulen melskettä ketjussa avaa vapaussodan nuorukainen pienen Uuden Testamenttinsa ja lukee taivaan Isästä, jonka sallimatta varpunenkaan ei maahan putoa. Muistan elävästi, kuinka ihmeellistä oli tällaisella hetkellä tarttua hengen miekkaan. Siinä silmänräpäyksen ajan oli ihminen tilillä Vapahtajansa edessä, sopi Hänen kanssaan asiansa ja lähti keskellä kuulasadetta eteenpäin, elämään tai kuolemaan.

Tällaista jumalisuutta, ihminen suuressa hädässä armahtajansa ja auttajansa edessä, me tarvitsemme. Ymmärrän hyvin, nuori ystävä, sinun halveksivan uskonnollisuutta, joka ilmenee suurissa sanoissa, pitkissä, raskaasti tajuttavissa saarnoissa, toisen polkemisessa ja oman minän nostamisessa. Jumalisuutta, joka kirkossa ja pyhässä on hurskas, mutta eroittaa uskonelämän tämän elämän taisteluista ja tehtävistä.

Jumalan pyhästä sanasta näet aivan toisenlaista. Kristus, Vapahtajamme, tulee eteesi itse kiusat ja taistelut kärsineenä ja — voittaneena.

Tartu hengen miekkaan sielusi pelastukseksi! Se on sittenkin tärkeintä. Moni nuorikin on sen unohtanut. Sinä näitä rivejä lukeva nuori! Vapahtajasi kutsuu sinua nyt tämän kirjoituksen kautta. Hän pyytää Sinua: Ota pyhä kirja, mene yksinäisyyteen, lue sitä kuin matkaopasta, jossa kerrotaan miten perille pääset, taivaan kotiin. Kristus — niin siellä sanotaan — on sinun syntiesi tähden ristillä kuollut. Hän kutsuu sinua pelastukseen, tunnon rauhaan. Mutta ei laiskaan elämään, vaan työhön, ihmiskalastajaksi, taistelijaksi ja elämän kruunun voittajaksi.

Mutta Hän kutsuu Sinua myös työhön rakkaan Isänmaamme puolesta, »jotta sanoa ei saisi, että koskaan puuttui miestä, milloin kutsuu isänmaa ja — — —».

Mutta mitä sanoo sana sinulle, joka pahassa mielessä tätä kirjoitusta luet!

Pian tulee Kristus!

»Katso minä tulen pian — — — antaakseni kullekin hänen tekojensa mukaan.»

Hj. Anstén.

Itkevä Inkeri odottaa apuamme.

Jokaiselle lukijoista lienee tunnettua, että Inkerin suomalaiset ovat saaneet elää vaikeita aikoja. Onhan lehdistössämme ollut kirjoituksia Inkerin kansan kohtalosta, tietoja heimolaistemme mielettömästä tuhoamisesta, karkoituksista ja siitä ahdistuksesta, missä nekin inkeriläisistä elävät, jotka vielä ovat välttäneet karkoitetuksi joutumisen.

Pitkäperjantaitaan elää todella nyt Inkerin kansa. Synkkää on sen elämän väritys, ahdistavaa ja valotonta. Inkerin kansa itkee tuskan kyyneleitä.

Kirkot ovat hävitetyt, papit sekä seurakuntatyöntekijät yleensäkin ovat »vastavallankumouksellisina» vangitut ja raastetut pakkotyöhön. Tuhansia ja taas tuhansia heimolaisiamme on pohjois- ja länsi-Inkeristä kuljetettu kuin eläimiä kauaksi pois kotikonnuiltaan, hajoitettu ympäri Neuvostoliiton laajaa kansojen vankilaa. Kodit ovat hävitetyt, perheet hajoitetut, vanhemmat eroitettu lapsistaan, lapset vanhemmistaan. Itku ja epätoivoisten ihmisten vaikerrus on kuulunut Inkeristä.

Ei ole sanomalehdissämme esiintyneissä uutisissa kuulunut se valitus ja itku, mikä karkoitusten aikana on inkeriläiskylissä kohonnut Jumalan puoleen. Ei ole tuntunut se tuska ja epätoivo, mikä on vainottujen ja perheistään irtirevittyjen, pakkotöissä, bolshevikkien kidutuslaitoksissa nälkäisinä raatavien heimoveljiemme ja sisartemme rinnassa asunut.

Kuinka hyvin sopivatkaan Inkerin kansan kohtaloon Larin Parasken laulamat sanat:

Ei se tiiä yksikään
min poloisen mieloistani,
tämän allin mielolaista,
pääskyläisen päänsisusta.
Muill' on turvat, muill' on armot,
ei miulla milloinkaan
kurjalla ei kulloinkaan,
miull' on tuulet turvanani,
ahavaiset armanani.

On valittaen todettava, ettei heimoajatus ja oikea, elävä heimoushenki ole vielä saavuttanut Suomen kansan keskuudessa ja yleisessä tietoisuudessa sitä merkitystä, mikä sillä pitäisi olla. Onpa paljon kansamme jäseniä, jotka eivät pidä Inkerin sisariamme ja veljiämme suomalaisina, jotka eivät ole tietoisia siitä, että Karjalan ja Inkerin laulavia lapsia saamme suurelta osaltaan kiittää kansallisesta, kalevalaisesta aartehistostamme. Jo senkin perusteella on meillä velvollisuuksia kärsiviä heimoveljiämme kohtaan.

Mutta Inkeri ei vielä ole menettänyt uskoaan valoisampaan tulevaisuuteen, se ei ole kääntänyt katsettaan pois Suomesta. Täällä olisi vain opittava tuntemaan surevan lapsensa huolia ja hätää. Otettava vastaan apua anova käsi, tuettava heikkoja veljiämme.

Suuret ovat Inkerin kansan kärsimykset olleet. Moni muu kansa olisi jo siinä asemassa ollen sortunut. Mutta Inkerin kansahan on ollut, ja on edelleenkin, syvästi uskonnollista. Se on vaihtelevissa, raskaissa kohtaloissaan säilyttänyt uskonsa Jumalaan. Se on ahdistuksensa hetkellä turvannut kansojen Kaitsijan ja uskoo vieläkin ylösnousemukseensa.

Tämän kirjoittaja oli mukana Viipurissa 3—4. 8. 1935, vietetyssä Inkeri-juhlassa, johon oli kaikkialta Suomesta saapunut pakolaisina eläviä inkeriläisiä saamaan uutta uskoa kansansa ylösnousemukseen, uutta voimaa taakkansa kantamisessa. Siinä juhlassa mukana ollutta suomalaista vavahdutti heimoustunne, omin korvin kuullessaan kansojen vankilasta karkaamaan onnistuneitten kertovan, väkivalloin vedetyn, keskellä supisuomalaista seutua kiemurtelevan rajan takana elävien heimoveljiemme hädästä.

Siinä juhlassa ilmeni inkeriläisten harras, uskonnollinen henki. Herran puoleen siellä käännyttiin rajan takana kärsivien omaisten ja tuttavien, koko Inkerin kansan puolesta.

Mutta tuossa juhlassa ilmeni myös Inkerin kansan uljas, lannistumaton usko Inkerin ylösnousemukseen. Eräs inkeriläinen, jonka kanssa puhelin, lausuikin:

— On kirjoitettu ja sanottu, että Inkerin kansa on jo lopullisesti tuhottu, Inkeriä ei enää ole olemassa. Olkoon niin, että kaikki kansamme jäsenet tulisivat karkoitetuiksi ja surmatuiksi, mutta sittenkin on Inkerin maa olemassa. Ja niinkauan kun jossakin maailman kolkassa elää yksikin kansamme jäsen, niinkauan on myös Inkeri olemassa.»

Uljas Inkerin kansa ei ole sortuva. Sen historiaan liittyy paljon raskaita aikoja, mutta se on Herraan luottaen kestänyt. Nuori Inkeri on nouseva. Se on näkevä isiensä perkaamia peltoja vapaan inkeriläisen suvun viljelevän. Sammuneet kotiliedet vielä syttyvät ja kirkkojen kellot kutsuvat vapaita, onnellisia inkeriläisiä kiittämään Jumalaa pelastuksestaan.

Jääkärien muisto velvoittavana esikuvana Suomen nuorisolle.

Kun painui päät muun kansan, maan,
Me jääkärit uskoimme yhä.

Sallittakoon minun tässä äärimmäisessä lyhykäisyydessä palauttaa mieliin muutamia piirteitä kahdenkymmenen vuoden takaisista tapauksista.

Synkkiä sortovuosia oli maassamme kestänyt puoliväliin toistakymmentä vuotta. Se pieni näennäinen keskeytys, jonka vuoden 1905 suurlakko yhdessä Venäjällä sattuneiden levottomuuksien kanssa sai aikaan, ei kestänyt kauvaa. Vuodesta vuoteen yhä korkeampina vyöryivät Isänmaatamme ja sen laitoksia vastaan venäläisen sortovallan hyökyaallot. Venäläisen yleisön mielialaa ja tarkoitusperiä kuvaili niin oivallisesti se riemuhuuto »finis Finlandiae» (Suomen loppu), jonka tunnettu panslavisti Puriskevitsch laski ilmoille, kun Venäjän duuma oli päättänyt panna toimeen jonkun uuden kuristustoimenpiteen maatamme vastaan. Venäjällä oli hyvin varustettu ja järjestetty miljoona-armeija, Suomella ei armeijaa eikä aseita, sittenkuin se vähälukuinen asevelvollinen jalkaväki, joka täällä oli 1880-luvulla saatu pystyyn, oli venäläisten valtioitten mielestä »vaarallisena» hajoitettu ja sen aseet korjattu venäläisten haltuun. Silloin oli aivan toivotonta ajatellakaan minkäänlaista aseettoman kansamme nousua Venäjän viisikymmenkertaista aseellista ylivoimaa vastaan. Mutta monen suomalaisen ja varsinkin kansamme nuorison rinnoissa alkoi voimakkaana kyteä tuo niin mahdottomalta tuntuva haave Suomen irtaantumisesta Venäjästä itsenäiseksi suvereeniseksi valtioksi.

Sitten syttyi suuri maailmansota. Tieto siitä, että sortajamme nyt joutuu tekemisiin itseään etevämmän sotilasvaltion kanssa, sai nämä vapauden haaveilijat toimimaan. Tuhansia nuoria miehiä lähti Euroopan parhaiten koulutettuun armeijaan, Saksan armeijaan, oppimaan sotataitoa voidakseen hetken

---

Jumala ei salli itseään pilkata. Se jumalattomuuspropaganda, jota bolshevikit harjoittavat nuorten inkeriläistenkin keskuudessa, on vielä kerran kantava heille itselleen raskaan sadon, kiivaan Jumalan tuomion. Historia osoittaa meille, että ne kansat, jotka ovat Herran omia vainonneet, eivät ole välttäneet Jumalan tuomiota. Myös se kansa, joka orjuuttaa Inkeriä, on tuhoutuva. Jumala on vain valitseva aseen.

Inkeriläinen runoilija A. Iho tulkitsee kovaosaisen kansansa suruja, huolia ja toiveita eräässä runossaan näin:

»Vain yksi nöyrä, harras toivomus
on Inkerillä Suomi-äitiin nähden:
ettei se luopuis surunlapsestaan,
ei unohtaisi sitä rajan tähden,
ei luuta luustaan, lihaa lihastaan
se kieltäisi, ei luotaan kauas työntäis,
vaan lähentäis ja pitäis omanaan
ja lapsen oikeudet sille myöntäis.»

Suomalaiset! Sm-veljet!

Tahdotteko kuulla sorrettujen heimolaistemme vetoomuksen, olla heidän ystäviään, tarttua heidän apua anovaan käteensä. Vai tahdotteko tunteettomina kuulla Inkerin kansan itkun.

Historian tutkijat voivat tulevaisuudessa tulla tuomitsemaan Suomen kansan, jos se ei ole tehnyt velvollisuuttaan kärsiviä veljiään kohtaan.

Meidän tehtävänämme on huutaa Suomen kansalle siksi kunnes se herää. Suomen kansan on vuorostaan herätettävä huudollaan Euroopan omatunto.

Inkerin pakolaisten tunnus on: Yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta.

Meidän on myös toteutettava tuo tunnus. Taistelemmehan Suur-Suomen puolesta.

Tahdon lopettaa erään inkeriläisen, keski-Aasiaan karkoitetun, monen lapsen äidin omaisilleen Suomeen lähettämän kirjeen sanoilla:

— »Rukoilkaa puolestamme Jumalaa, kertokaa ja kehoittakaa Suomen kansaa rukoilemaan pienen Inkerin kansan puolesta, että Hän auttaisi meitä ja estäisi kansaamme sortumasta.»

Sinimusta!

Inkerin kansa huokaa ja odottaa apuasi.

Veikko Hintikka.

tultua asettua oman kansansa vapaustaistelijoita johtamaan.

Tämän Suomen jääkärien teon uhrautuvaa arvoa ei voi asettaa riittävän korkealle. Jo sodan ensimmäisenä vuonna oli saatu nähdä, kuinka yksi valtio toisensa jälkeen liittyi Saksan vihollisiin ja todennäköiseltä näytti, ettei Saksa voisi ajan mittaan kestää sellaista ylivoimaa vastaan, vaan joutuisi tappiolle. Jos sen kamppailussa Venäjää vastaan tämä jälkimmäinen voittaisi, tiesivät jääkärimme, etteivät he enää koskaan saisi palata syntymämaahansa. Se, että he kaikesta huolimatta uskalsivat antautua tehtäväänsä, todistaa heissä suurta epäitsekästä uhrautumista Isänmaan hyväksi.

Mutta jääkärien teon siveellistä arvoa oli lisäämässä vielä se, etteivät he saaneet läheskään yksimielistä hyväksymistä edes kotimaassa. Oli monta, joitten lähtöä ei edes oma kotiväki kannattanut. Monet maan oppineimmista lakimiehistä julistivat heidän astumisensa Venäjän vihollisten riveihin suoranaiseksi maanpetokseksi. Ja suuri osa muistakin isänmaallisista ja valveutuneista kansalaisista tuomitsi heidän tekonsa kevytmieliseksi seikkailuksi, joka voisi aiheuttaa Venäjän puolelta kostotoimenpiteitä Suomea kohtaan, jos venäläiset pääsisivät voitolle. Jos taas saksalaiset voittaisivat, arveli monikin, että siitä johtuva vasallin asema Saksan järjestyskykyisen ja tarmokkaan kansan alla olisi kansallisuudellemme vielä paljoa vaarallisempi kuin Venäjän ylivalta. Ne miehet, jotka tällaisissa olosuhteissa ja tällaisen painostuksen alla uskalsivat panna alttiiksi kaikki suuren aatteen vuoksi, ansaitsevat sekä omien aikalaistensa että jälkipolvien korkeimman kunnioituksen.

Jääkärien usko Isänmaan tulevaisuuteen oli vuorenluja ja horjumaton ja pian saivat maamme laillisuusmiehet ja epäilijät huomata, kuinka suuriarvoinen oli se uhrilahja, jonka jääkärit heille antoivat. Kun vallankumous puhkesi Venäjällä ja sen melskeissä armeijan sotakuri kokonaan katosi, kun kurittomat sotilaat alkoivat surmata omia upseereitaan ja harjoittaa meidän kansamme hylkyainesten kanssa ryöstöjä ja ilkivaltaisuutta maamme rauhallisia kansalaisia vastaan, silloin selvisi hitaimmallekin ja oman kansansa mahdollisuuksista epäilevimmällekin suomalaiselle, että kansamme oli itse ryhdyttävä valvomaan turvallisuuttaan ja ohjaamaan kohtaloitaan. Mutta vasta vapaustaistelumme alettua saatiin oikein havainnollisesti kokea, kuinka välttämätön jääkäriemme työ on sen menestykselle ollut. Jo silloin, kun Pohjanmaan ja Karjalan suojeluskunnat riisuivat aseista paikkakunnilleen majoitetut venäläiset sotaväenosastot, oli heillä useimmissa paikoin johtajina ja esimerkkiä näyttämässä jääkäreitä. Kun vapaustaistelumme mainehikas johtaja, sotamarsalkka Mannerheim, melkein tyhjästä loi kokoon Suomen valkoisen vapausarmeijan, oli suurena apuna hänen menestykseensä siinä työssä se, että hän voi joka paikassa asettaa tämän armeijan johtajiksi ja kouluttajiksi miehiä, jotka itse olivat saaneet mallikelpoisen saksalaisen sotilaskoulutuksen. Ilman sellaisia johtajia olisi valkoisen vapausarmeijan tehtävä muodostunut ylivoimaisen vaikeaksi.

Olen monesti kuullut huomautettavan ja olen sen itsekin voinut todeta, etteivät jääkärit — olkoot nykyään missä toimissa tahansa — koskaan itse ryhdy puhumaan eivätkä kerskumaan tekemistään urotöistä. Osa heistä on yhä edelleen Suomen puolustuslaitoksen palveluksessa eri arvoissa ja asemissa, ohjaamassa ja kehittämässä sen nuorta armeijaa, osa on siirtynyt muihin toimiin tai syrjäytetty. Monet ovat sodan rasituksista saaneet tauteja ja vammoja, jotka ovat vieneet heidät ennenaikaiseen hautaan tai pakoittavat heitä työkykynsä menettäneinä elämään invaliidin ilotonta elämää ja siinä ehkä kärsimään suoranaista puutetta.

Suomen nuoriso! Suomen varttuva polvi! Isänmaamme toivo, pojat ja tytöt! Tehkää kunniaa niille miehille, jotka aikaisemmin kuin muut ovat oman elämänsä uhalla ryhtyneet tositoimiin hankkiakseen sekä meille että meidän jälkipolvillemme vapaan itsenäisen isänmaan. Milloin teillä siihen tilaisuutta on, niin koettakaa huomaavaisuudellanne ja palveluksillanne heitä ilahduttaa. Ottakaa heidän epäitsekkäästä toiminnastaan ihanteita ja esikuvia oman elämänne varrelle. Voipa tulla teillekin kerran hetki, jolloin Isänmaa, kansa ja heimo kutsuu teitä yhtäläiseen raskaaseen, uhrautuvaiseen ja epäitsekkääseen tehtävään, johon Suomi 20 vuotta sitten kutsui jääkäreitä. Sytyttäköön niitten jääkärien muisto, jotka silloin isänmaanrakkauden pyhän tulen innoittamina lähtivät vieraalle maalle valmentuakseen suureen tehtävään, teidänkin mielenne etsikon hetkenä sitä kutsua noudattamaan, vuorenvahvalla uskolla Suomen suureen tulevaisuuteen.

Lauri A. Yrjö-Koskinen.

Kansojen vankilasta vapauteen.

Olemme olleet tilaisuudessa haastattelemaan erästä kansojen vankilasta pakenemaan onnistunutta heimosisartamme, Pohjois-Inkeristä kotoisin olevaa vaimoa, jonka mies on nääntynyt lähellä Vienanmerta, Ugrino-nimisen järven rannalla olevassa vankileirissä, eräässä bolsheviikkien kidutuslaitoksista, saatuaan 10 vuoden pakkotyötuomion osallistumisestaan seurakuntatyöhön, — »vastavallankumouksellisena». Kolme vuotta mies oli kestänyt kidutusta ennenkuin nääntyi. Hänen lapsistaan on viisi karkoitettu Siperiaan, kaksi heistä perheineen. Vaimon nimeä emme voi julkaista, etteivät hänen Inkerissä, kollektiiveissa raatavien omaistensa kärsimykset lisääntyisi.

Siinä hän istui, tämä aivankuin ihmeen kautta pelastunut vanha vaimo, karttuuni hameessaan ja kauhtuneessa liinassaan, kärsimysten uurtelemat vaot kasvoillaan, suonikkaat kädet syliin ristittyinä.

Tuntui vaikealta tehdä hänelle mitään kysymyksiä. Hänen olemuksessaan oli sellaista korutonta suuruutta, jota vain syvä inhimillinen tuska ja kärsimys voi luoda. Hän ei lyhyen Suomessa olonsa aikana vielä ollut ennättänyt hermojärkytyksestään vapautua. Mutta kuitenkin hänen olemuksensa henki hiljaista, rauhaa. Hän oli eräs itkevän Inkerin rukoilevia äitejä.

— »Voi, kun en tahdo jaksaa puhua niistä», valitteli hän tehtyäni ensimäisen kysymyksen Inkerin nykyisistä oloista. Todellakin, — rajan takana elävien heimolaistemme elämä on sellaista, että siitä ei tahtoisi jaksaa puhua. — V.m. syystäköhän eräät piirit meilläkään eivät haluaisi kuulla puhuttavankaan inkeriläisten hädästä?

— »Otin sauvan käteeni ja läksin kulkemaan Suomen rajaa kohti. Uskoin Jumalan minua johdattavan ja lähettävän enkelinsä ohjaamaan askeleitani. Kiitos Hänen, nyt olen täällä ystävällisten ihmisten luona. Ainuttakaan punasotilasta en lähes kymmenen kilometrin pituisella metsätaipaleella rajalle tullessani tavannut.»

Ihmeellistä on tosiaan, miten tuo vanha vaimo pääsi tulemaan pimeässä rajan lähellä olevan suon halki, josta miestenkin on vaikeata kulkea yli.

Tiedustelimme vieläkö hänen kotipaikkakunnallaan on kirkko jumalanpalveluksia varten käytettävissä.

— »Ei ole, kalleimmankin he tahtovat meiltä ryöstää», vastasi vaimo huoaten. Eivät soi meillä enää kirkkojen kellot kutsua Herran sanaa kuulemaan. Kirkkomme on muutettu kommunistien toimesta tanssiklubeiksi. Koulussa opetetaan lapsille erikoisen oppikirjan avulla jumalattomuutta ja opetetaan pilkkaamaan vanhempiensa uskoa. Mutta vanhemmilta ihmisiltä he eivät kuitenkaan ole voineet riistää uskoa Jumalaan.»

— »Ovatpa eräät, aikaisemmin kommunistisessa hengessä toimineista jumalankieltäjistä, tulleet isiensä uskoon jälleen, luopuneet aatteestaan ja tulleet karkoitetuiksi.»

Inkeriläisperheen emäntä, jonka luona haastateltavamme on saanut toistaiseksi kodin, hakikin esiin ja näytti karkoitetun tyttärensä ja tämän miehen lähettämät kirjeet. Ne oli päivätty eräällä paikkakunnalla Keski-Aasiassa. Hänen suostumuksellaan olemme tilaisuudessa julkaisemaan kirjeet, sillä ehdolla, ettei lähettäjäin nimiä mainita. Kirjeet puhuvat paljon, kun ajattelemme sitä, että niiden kirjoittajat ovat omaistensa murheeksi olleet kommunisteja, — joka on harvinaista inkeriläisten keskuudessa —, mies jumalankieltäjä ja kyläneuvoston jäsen.

Vaimon kirje: —— 4. 5. -35.

Isä rakas!

Sydämelliset tervehdykseni teille rakkaat ja muistettavat omaiset.

Älä nyt sentään säikähdä tästä meidän kotimme muutoksesta, johan tätä odotimme. Koskaan nyt ei enää huoli pelätä kotoa muuttamista.

Koti on jätetty varmaan ainiaaksi. Emme antaneet surulle valtaa, täytyi vain sisulla kestää ne viikon päivät. Minäkin yksin hommasin kaikki, sillä miehet vietiin ensin. Olin juuri kirjoittanut Sinulle pitkän kirjeen, mutta sen minulta ottivat pois. Tunsin erikoisen suurta ikävää Sinua kohtaan ennen karkoituksen tietoa, mikä pakoitti niin paljon kirjoittamaan. Olemme tulleet huomaamaan, että olemme olleet väärässä ja siksi tahdomme pyytää anteeksi kaikkea sitä entistä.

Nyt ei tahdo järki toimia, eikä kirjoitus sujua. Viimeiset ajat ovat olleet raskaita aikoja meille.

Emme osaa antaa niin suurta arvoa kodille, kuin se ansaitsisi, jos siinä aina elämme, emmekä vanhemmille, minkä aikaa olemme heidän huolenpitonsa alaisina.

Nyt täällä puhtauden ja asunnon suhteen saa unohtua. Lupaavat erikoisen kortteerin, mutta milloinpa se joutunee. Parakeissa asutaan nyt.

Jos tiedät —ä mitään, niin kirjoita hänelle ja pyydä kirjoittamaan serkullesi —, hän suuresti kaipaa tietoa heistä. Hän on —ssa.

Matti setä oli suruissaan kun hän jäi aivan kuin orvoksi. Hänen sukunsa on viety kaikkiin maailman kolkkiin. Kauanko saanee vielä siellä olla. Kirjoita hänelle.

Älä Sinä meistä huolehdi, jokaisella on oma osansa. Meitä täytyy Jumalan näin kovasti rankaista kun vähemmällä emme taivu.

Sinä kärsit jo v. 1919. Ehkä nyt saat jäädä vähemmälle, olethan siellä turvassa. Sanan täydessä merkityksessä maailma myllehtii.

Oikein paljon sydämen rakkaita terveisiä teille kaikille.

Onnea elämällenne. Jumala olkoon apunamme.»

Miehen kirje:

—— 4. 5. 1935.

Päivää appeni!

Tervehdys ja onnentoivotus!

Kuten edellä olevasta huomaat, olemme joutuneet muuttamaan Keski-Aasiaan, noin 100 km. Turkentin kaupungista etelään. Haluamatta kerrata mitä — ja — ovat kirjoittaneet, tiedoitan tässä lyhyesti, että nämä maailman myrskyt, joiden keskellä elämme ja joiden laineiden heittäminä olemme tänne joutuneet, ovat olleet yhdeltä puolelta minulle hyödyksi, joskin toiselta puolen ovat tuottaneet vahinkoa.

Nämä ajat ovat olleet minulle etsikkoaikaa. Olen henkisesti paljon enemmän voittanut, kun ruumiillisesti kadottanut. *Olen löytänyt Jumalan.*

Noin toista vuotta takaperin alkoi minussa herääminen tähän suuntaan. Huomasin olleeni väärässä. Sain päteviä todistuksia joiden perusteella voin uskoa ja nyt nämä tapaukset ovat sitä paljon vahvistaneet. Nyt on helppoa ottaa vastaan kaikki, mitä vaan eteen sattuu, ja erittäin tyytyväisiä olemmekin, minä sekä toisetkin, olipa kohtalomme millainen hyvänsä.

Toisen kerran lisää, — jos Jumala suo.

Nyt toivon onnea ja jälleennäkemistä, jos ei täällä, niin tulevassa ja ijäisessä elämässä.»

Näin kirjoittaa entinen jumalankieltäjä ja kommunisti. Mitä sisältyykään tuon kirjoituksen puitteisiin. Vanhempien rukoukset eivät ole hukkaan menneet. Hän on tunnustanut itselleen sen opin, marxilaisen materialistisen maailmankatsomuksen, jonka puolesta hän on toiminut olevan väärän. Hän on löytänyt Jumalan ja kieltänyt kommunismin. Tullut karkoitetuksi kuten monet muutkin.

Mutta eikö aina kristittyjen vainojen aikana ole tapahtunut herätyksiä.

Tämä inkeriläisäiti, jonka tyttären kanssa tuo mies on naimisissa, itkee ilonkyyneleitä puhuessaan heistä.

— »Onhan heidän kanssaan nyt Jumala, mitäpä silloin näistä tämän maailman ahdistuksista ja vaivoista.»

Kysyimme haastateltavaltamme onko hänen kotikylänsä asukkaista paljon karkoitettu.

— »Aikaisemmin on jo viety kahteen kertaan suuremmissa joukoin. Viime huhtikuussa vietiin 18 perhettä. Yöllä tulivat punasotilaat, löivät kiväärinperillä oviin, vaatien sisäänpääsyä. Johan sitä oli odotettukin.»

— »Asukkaat ajettiin kaikki ulos. Miehet ja naiset erilleen. Sillä aikaa pidettiin kotitarkastus. Lapset itkivät peloissaan tultuaan keskellä yötä ulos ajetuiksi. Itkivätpä monet aikuisistakin. Joku aloitti virren: Jumala ompi linnamme, mutta punasotilaat lopettivat sen kiväärinperiensä iskuilla. Mutta kuitenkin veisasivat kaikki sydämissään ja sitä eivät G.P.U:n miehet kuulleet.»

— »Kuoleman omiahan ne ovat, jotka joutuvat karkoituspaikkoihin. Ei siellä meidän ilmastoomme tottunut kauan elä. Karkoitetuksi olisin joutunut minäkin ensikeväänä, mutta Jumala ei sallinutkaan sen tapahtua, vaan auttoi minua vapauteen, pois heidän kolhoosiensa raadannasta.»

— »Ovat kommunistien uskotut henkilöt puhuneet, että Pohjois-Inkeristä viedään ensikeväänä kokonaan suomalainen väestö pois. Saahan sitten nähdä vieläkö Jumala sallii sen tapahtuvan. Antaako hän kansamme kokonaan tuhoutua, onko inkeroisten suvun kokonaan kuoltava ja hävittävä, lopetti haastateltavamme itkuun puhjeten.

Olisin halunnut tehdä vielä kysymyksiä, mutta huomasin, että hän ei enää olisi jaksanut puhua. Noiden kärsimysten muisteleminenhan on kipeiden haavojen irtirepimistä. Hermojärkytykset ovat olleet siksi suuria, että kestää varmaan pitkän aikaa ennenkuin hän pääsee tasapainoon ja tulee entiselleen.

Kärsimysten tuomaa kirkkautta käväisi hänen kuihtuneilla, kyyneleisillä kasvoillaan, kun hyvästellessäni lausuin uskoni Inkerin ylösnousemukseen.

V. H—a.

Ei sanoin mutta teoin.

Kevättalvella 1919 oli liikettä ja kuumeista touhua pienessä Sortavalan kaupungissa, jossa valmistautui vapaaehtoisia miehiä ja nuorukaisia lähtemään kuoleman kentille.

Innostus oli suuri ja mielet paloivat päästä alkamaan taivalta, joka vie taisteluihin ja — kuoloon.

Joukossa oli paljon niitä, joille taistelujen tie oli tuttu. Oli niitä, jotka olivat Suomen vapaussodassa alusta loppuun käyneet, oli niitä, jotka olivat Viron tantereilla ryssää vastaan otelleet. Tuntematonta ei siis ollut, millaista verileikki, mihin mielet paloivat, oli. Ja kuitenkin se joukko, joka Sortavalassa lähtövalmistuksia teki, kärsimättömänä odotti hetkeä, jolloin lähtökäsky kuuluu.

Päästiin lähtemään. Laulaen satakilometrinen taival Laatokan jäitse tehtiin ja saavuttiin Salmiin. Ja silloinhan oltiinkin jo lähellä seutuja, joissa vihollisuudet alkavat.

Rajakontu, Vitele, Tuulos y.m. ne ovat tuttuja nimiä jokaiselle Aunuksen retkellä olleelle.

Rientomarssissa Aunuksen kaupunkiin saavuttiin, joskin perivihollistamme ja heimomme orjuuttajaa ja sortajaa edellä työnnettiin.

Eteenpäin — kohti Syväriä kurssi oli ja on varmaa, että nämä vapaaehtoiset olisivat Syvärin rannat puhdistaneet, jos eivät liukkaat ankeriaat ihmisten muodossa olisi väliin ehättäneet ja tehneet tyhjäksi työtä, minkä kansamme lapset heimoveljiemme auttamiseksi jo olivat suorittaneet.

Toivottavasti nämä »diplomaatit», »kellarisankarit» saavat kerran seisoa tilillä, vastaamassa niiden tuhansien edessä, joiden veri maasta huutaa —.

Vierelläni kulki 15 v. nuorukainen. Jo Suomen vapaussodan käynyt urho, mitallirintainen sankari, joka oli saanut kokea, miltä tuntuu, kun metalli leikkaa.

Mikä ajoi nuorukaisen verileikkiin, maansa ja heimonsa vapaussotaan?

Se oli esi-isäin henki, jääkärimieli. Sillä hän oli kasvanut kodissa, jonka hatarain seinäin läpi talven tuulet ja viimat tuttavuutta tekivät. Kodissa, missä isän ja äidin piti monesti ohjata lapsensa polulle, joka vei parempiosaisten luo, josta ehkä leipäkannikka repaleiseen poveen liikeni.

Hän oli sinimusta. Maansa ja kansansa puolesta kaikkensa alttiiksi antava syvien rivien lapsi, jonka sielua ei ollut saastuttanut vihan myrkky, joka, joskaan Isänmaa ei ollut hänelle lapsuuden huoletonta leipää suonut, tunsi tunnossaan kutsun suureen ja korkeaan tehtävään: olla heikoille tukena, nuoruutensa voimilla auttamassa sorrettuja vapauteen, Pelastamassa Suomi-äitiä raiskaajainsa kynsistä.

Tämä sinimusta, vapaus- ja heimosoturi on jo kauan levännyt maan povessa, jolle oli vapautta taistelemassa. Henkensä tähtäsi korkealle. Sinne pääsi. Mutta — osansa sama kuin niin monen muunkin. Lähellä rajaa elämänsä lanka katkesi. Nuori, ruhjoutunut ruumiinsa suurin juhlallisuuksin kätkettiin kotiseurakuntansa Jumalan puistoon. Kummullaan on risti, jossa on m.m. punamustassa nauhassa mitalli »Ei sanoin, mutta teoin».

Sinimustat, nuoret veljet ja siskot, antakaa henkenne hehkun voimakkaana palaa. Sytyttäkää loimullanne koko Suomen nuoriso. Älköön vanhain setäin ja tätien halpautunu henki ja kalkkiutuneet luut estäkö Teitä imemästä elämän nestettä ja voimaa sankareista, joista maamme historia on rikas.

Sinimustat! Teitä nyt parjataan. Teitä syljetään sentähden, kun henkenne ei vaivu uinailuun ja saastu myrkystä, jota nuoriin sieluihinne vuosikausia on koetettu suitsuttaa. V. 1918 nuoriso oli siinä suhteessa onnellisemmassa asemassa, että Vanhat sedät ja diplomaatit eivät uskaltaneet heitä parjata. Silloin nimittäin täällä Suomessa oli ruudin hajua ja sitä ei diplomaattien, jotka haluavat peräsimeen, nenä siedä.

Sinimustat, meitä on tuhansia elossaolevia rintamamiehiä, jotka suurella ilolla ja ylpeydellä seuraamme taisteluanne ja voittojanne. Me tiedämme, mihin nuoriso pystyy, kun vaara uhkaa maata ja kansaa. Se osaa taistella, kaatua jalon ja suuren asian puolesta. Se osaa voittaa kuin kokennut sankari, sillä on puhdas tunto ja oikeudenmukaisuus sielussa. Te sinimustat, Te viette päätökseen sen aatteen, jonka puolesta me rintamamiehet olemme taistelleet. Teille on selvennyt se, josta meidän henkemme hämärää aavistusta tunsi. Kansakokonaisuusaate, jossa veli tukee ja hoivaa veljeä, jossa itsekkyys ja ainoastaan oman edun tavoittelu tunnetaan häpeäksi. Niin — *Te olette sen tekevä.*

Vapaus- ja heimosoturi.

„Olkaa uskollisia tälle esi-isiemme maalle."

Mauno, Anna ja Roinila.

Suomenmaa on kaunis maa. Ja Suomen kesä on ihana.

Oy. Suomen Filmiteollisuus (SF) on kuluneen kesäkauden aikana ikuistanut kuvanauhalle suvisen Suomen ainutlaatuista kauneutta. Se on valmistanut uutta elokuvaa, josta on muodostuva terveen suomalaisen kansanelämän ja Isänmaan ylistyslaulu. SF on ikuistanut ääni- ja kuvanauhalle Minna Canthin kuolemattoman maalaisidyllin »Roinilan talossa».

Saadaksemme lähempiä tietoja elokuvan valmistusvaiheista kääntyi edustajamme SF:n toimitusjohtajan *Erkki Karun* puoleen ja tiedusteli, missä vaiheessa elokuvan valmistaminen nyt on.

— »Roinilan talossa» on nyt valmis. Syyskuun aikana se on siinä kunnossa, että se voi aloittaa kiertokulkunsa ympäri maan. Työ- ja henkilöjakoko? Käsikirjoituksen on laatinut kirjailija *Artturi Järviluoma* Minna Canthin samannimisen kansannäytelmän pohjalla, mutta samalla hän on sovittanut tapahtumien kulun nykypäiviin. Ohjaajana toimin minä itse ja apulaisenani taiteilija *Otto Al'Antila*. Äänitys- ja valokuvaus on varmoissa käsissä. Edellisestä vastaa insinööri *Yrjö Norta* ja jälkimmäisestä herra *Eino Kari*, molemmat kokeneita ammattimiehiä. Henkilöjakoa en voi tässä yhteydessä kokonaan luetella, sillä henkilöiden kokonaisluku nousee noin 70:een. Mainitsen vain seuraavat: Anna (Rauni Luoma), Elli (Laila Rihte), Mauno (Toivo Palomurto), Eero (Eero Eloranta) Olli (Kaarlo Kartio), Meri-Matti (Hemmo Kallio), Sillankorvan Sanna (Kaisu Puuska), Roinila (Iivari Tuomisto, entinen painimestarimme), Leena (Kaija Suonio), tuomari (Otto Al'Antila), Fiina (Ida Salmi), nimismies (Kosti Reisto) ja pankinjohtaja (Leo Eronen).

— Onko johtajalla jotain muuta sydämellä »Roinilan talossa»-elokuvan johdosta?

— Kyllä. Toivoisin, että suomalainen kansa tunnustaisi sen omakseen, sillä elokuva on lähtöisin kansasta itsestään. Elokuva lähtee tämän maan kamarasta ja päättyy Roinilan isännän vakuutukseen: Olkaa uskollisia tälle esi-isienne maalle, se antaa turvan teille ja teidän lapsillenne. Elokuvaan kokonaisuudessaan sisältyy leppoisaa huumoria, nuorta ja puhdasta rakkautta, hieman jännitystä, mutta ennenkaikkea tervettä kansanelämää taustanaan kesäisen luontomme kauneus.

Johtaja Karu lopetti tähän.

Meillä ei ole siihen paljon lisättävää. Teroitamme vain sinimusta-nuorison mieleen: Jos tahdotte katsella elokuvia, niin katselkaa suomalaisia. Niistä löydätte kotoisen kansan työtä ja iloa kotoisella maaperällä.

V. E. Rutanen.

Leena, Matti ja leipää mielistelevä hevonen.

Suomalainen ja suomalaisten paperikauppa

Oy. KESKUS-PAPERIKAUPPA

KONTTORI- KIRJOITUS- KOULU-TARPEITA
PAPERIA - PAPERITAVAROITA

HELSINKI, ALEKSANTERINKATU 44
K. O. P:N PÄÄKONTTORISTA 20 ASKELTA „SEPILLE" PÄIN

KESKUS-PAPERIKAUPPA ON PÄÄKAUPUNGIN VANHIMPIA, SUURIMPIA JA PARHAITEN VARUSTETTUJA ERIKOISLIIKKEITÄ

AIKAMME ILMIÖITÄ

Vuonna 1955 virisi Suomen kansan eduskunnassa — taas ensimmäistä kertaa sitten vuoden 1936 historiallisten vaalien — *kieliriita*.

V. 1936 sai *kansanvalta* Suomessa — niinkuin hyvin muistetaan — suuren ja ihmeellisen voiton. Maan ainoa todella *demokraattinen* puolue, joka itseään myös sosialidemokraattiseksi nimittää, pääsi näet silloin enemmistöön, niinkuin sen fyyreri vaalipuheessaan luvannut oli. Se sai siitä kiittää etupäässä n.s. edistyspuoluetta, joka havaittuaan itselleen jääneen vain suuren pään ilman asiaankuuluvaa ruumista teki harakirin. Järkyttävässä jäähyväiskirjelmässään ent. äänestäjilleen se itkusilmin kiitti näitä heidän pitkällisestä ja sitkeästä kamppailustaan »molempi-parempi-kannan» puolesta, todeten senjälkeen asiallisesti, että ajankohtaisiksi käyneet »Kekkosen konstit» kumminkin vaativat myös joukkoja eikä vain johtajia. Mutta joukot oli ilmoittanut ottavansa demokraattien suuri fyyreri, joka sen päälle oli luvannut tehdä nopean ja perusteellisen lopputilin kaikkia kansanvaltaisia puolueita nyt vakavasti uhkaavien diktatuurimiesten kanssa. Hänen taakseen oli siis edistyksenkin marssittava ja täten täytettävä kansalais-valistuksellinen isänmaallinen tehtävänsä.

Edistyksen kanssa marssi kansanvallan rivistöön myös ruotsalais-kansallinen puolue ynnä lahonneen kokoomuksen n.s. Karjalasiipi. Ja voitto, kuten sanottu, saavutettiin.

Diktatuurimiehet senjälkeen likvidoitiin, erään naapurimaan hallituksen »reippaiden otteiden» palvellessa siinä mallina ja esikuvana.

Maan taloudellista rakennustyötä häiritsevä kieliriita loppui myös siihen paikkaan, mikä selvästi todisti, että sitä olivat ylläpitäneet vain n.s. hurahtaneet. Todella kansanvaltaisilla aineksilla ei sitävastoin ollut mielenkiintoa tuollaisiin kuudennen luokan kysymyksiin. Ja talonpoikakin pysyi tämän jälkeen tunkiollaan.

Sata vuotta kestäneen hävittävän sodan jälkeen levitteli nyt *kielirauha* siunaustaan yli koko maan Hangösta Petshengaan saakka. Vain kerran oli eduskunnassakin jo syttyä riita Tammerforsin kielioloista. Joku löylynlyömä työmies kun väitti kuntaa yksikielisesti suomalaiseksi. Mutta ed. Västerhjälm nujersi hänet virallisilla numeroilla, käyttäen kansanvallan ryhmän n.s. ruotsalaisen fraktion kanssa tilaisuutta hyväkseen. He huomattavasti petrasivat meidän nurjia kieliolojamme, saaden koko eduskunnan tuota löylynlyömää vastaan korjaamaan eräitä pieniä ja ilmeisesti erehdyksellisiä pykäliä yliopiston kielilainsäädännössä. Ja muutenkin oli sanotun ryhmän toiminta aina vuoteen 1955 ollut sellaista pikkuhiljaista ja terveellistä hommailua kielellisten kohtuuttomuuksien poistamiseksi, mikä eduskunnan avajaispuheissakin aina avoimesti ja kiitoksella tunnustettiin. Mutta — kuten sanottu — vuonna 1955 tapahtui sitten, kansanvallan ilmeisesti edellisissä vaaleissa torkahdettua, se suuri ja valitettava skandaali.

Jo istuntokauden alkaessa herätti lievää hämmästystä ja kansanvaltaisessa lehdistössä suoraa paheksumistakin, että eräät edustajat vallan käsittämättömissä alotteissa väittivät suomenkielisen kansanaineksen kärsivän häikäilemätöntä *sortoa* ja vaativat sangen tasapuolista kielilainsäädäntöämme *kokonaan uudistettavaksi*. Turhaan huomautti hallituksen pää-äänenkannattaja, ettei sorrosta voinut olla puhettakaan, koska maassa kerran oli vallalla *kansanvalta* ja diktatuurimiehet vielä istuivat lukon takana odottamassa v. 1936 vireillepannun vallankaappaus- ja valtiopetosjuttunsa päättymistä. Yht'äkkiä joutui hallituksen vastattavaksi *välikysymys*, jossa röyh-

Suosikaa Sinimustan ilmoittajia!

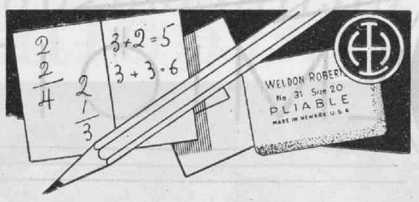

Piirustus- ja koulutarpeita
ostatte edullisimmin meiltä.

HERMAN LINDELL
P. Esplanaadink. 37. Puh. 20157.

keästi tiedusteltiin, onko hallitukselle tunnettua, että kielitilasto Helsingin kaupungissa on — väärennetty!

Lähes vuorokauden kestäneessä keskustelussa todettiin, että perustuslakivaliokunnassakin jo oli ihmetelty — ja tämä johtui oikeusasiamiehen kertomuksen johdosta — kuinka Helsingissä nyttemmin oli enää vain 5,346 suomenkielistä kansalaista ja ruotsinkielisiä 386,932, kun vielä 20 vuotta aikaisemmin edellisiä oli ollut 157,502 ja jälkimmäisiä vain 65,839.

Asiasta käytettiin monta kiivasta puheenvuoroa, joissa kansanvallan edustajat murheekseen totesivat perustuslakivaliokunnan hurahtaneen diktatuurin tielle. Se näet oli hankkinut asiasta kertyneet *asia*kirjat, joista *näkyi* ilmenevän, että Helsingin kaupungin kielisuhteita esittävää 10-vuotistilastoa laadittaessa oli tapahtunut *väärinkäytöksiä* ja niinsanottuja laiminlyöntejä. Ja tämän johdosta valiokunta *periaatteellisena* käsityksenään mietinnössään halusi tehostaa asianomaisten velvollisuutta valvoa, ettei kielikysymyksessä enempää kuin muissakaan harjoiteta heikommassa asemassa olevia kohtaan taloudellista tai muuta painostusta, olipa kysymys suomen- tai ruotsinkielisestä väestöstä — — —

Muuan ed. Heiskanen, joka ilmeisessä erehdyksessä v. 1936 oli jäänyt lukkojen ulkopuolelle, esitti erään tutkimuksen, jonka mukaan työnantajat tai muuten huomattavassa asemassa olevat henkilöt painostusta harjoittaen olivat järjestelleet listoja, joissa henkilöt, jotka ennen oli merkitty suomenkielisiksi, ilmoittivat haluavansa *tulla merkityksi kirkonkirjoihin ruotsinkielisiksi.* Allekirjoituksia kerättiin sillä perusteella, että kaupungissa oli liian paljon suomalaisia kouluja — —

Kansanvallan ja laillisuuden ruotsalaisen fraktion fyyreri v. Born kumminkin pätevästi torjui tällaiset ennenkuulumattomat syyttelyt ja ihmetteli, kuinka näin luonnollista ja tasapuolista kieliolojen keskitystä vielä voitiin moittia. Ed. Heiskasen lausunto ei ansainnut vastausta ja hänen esittämänsä tutkimuskin oli vain eräänlainen *matkakuvaus.* Fyyrerin puhuttua huokasi koko kansanvalta helpotuksesta ja nyökäytti päätään tyytyväisenä. Siinähän se taas nähtiin, miten virheellisesti ja yksipuolisesti asioita kielikiihkoilijoitten taholta esitettiin. Ja hallituksen pää-äänenkannattajan »Kansanvallan» toimittaja ed. Aaltonen purevasti huomautti, että »pitäisi riittää se, että valiokunta tehostaa viranomaisten velvollisuutta valvoa, ettei heikommassa asemassa olevia kohtaan harjoiteta taloudellista tai muunlaista painostusta. Kun tässä yhteydessä puhutaan vähävaraisten *sorrosta,* niin toivottavaa olisi, että nämä puheet muistettaisiin silloin, kun tulee esille työmaaterrori tehtaissa». Mihin todellisen kansanvallan ruotsalaisen fraktion todellinen paroonijohtaja tietäväisesti hymyili. Ja niin oli tämäkin yritys kieliriidan lietsomiseksi rauhoitetussa maassa onnellisesti torjuttu ja valtavalla äänten enemmistöllä siirryttiin päiväjärjestykseen.

Mutta lukiessaan tästä keskustelusta seuraavan päivän sanomalehdistä raapi Helsingin yliopiston suomenkielen dosentti — professuuri oli viisi vuotta aikaisemmin ilmeisesti tarpeettomana lakkautettu — miettiväisenä päätään. Ja sitten hän kaivoi esille eduskunnan asiakirjat vuodelta 1935 ja syventyi erääseen kohtaan sanotun vuoden syyskuun 3 päivän istunnossa, jossa oli ollut esillä kysymys *Tenholan kielioloista* niinä levottomina aikoina, jolloin diktatuurimiehet täällä vielä kansanvaltaa uhkasivat. Hymähtäen että »ei mitään uutta auringon alla» hän sen jälkeen tarttui kynäänsä, jatkaakseen keskeytynyttä työtään. Sillä hänenhän oli seuraavana päivänä — korkeammalta taholta tulleesta määräyksestä — pidettävä koko ylioppilaskunnalle esitelmä »*kansanvallasta* suomalaisen sivistyksen kehittämisen perustana», jolloin erikoista huomiota oli nimenomaan kiinnitettävä moraaliin ja oikeuteen viimeisen kahden vuosikymmenen johtavina aatteina — — —

Antti Suomenpoika

Selkä suoraks, suomensuku!

AKU VIRKKUNEN

Selkä suoraks, suomensuku,
tunne veren veljeyttä
— kasvaa sankarien luku:
Surmaa ei sua idän kyttä.

Suomen mies, jo laadi salpa,
tunne: koko heimon veri
yhtä on, ja tahdon kalpa
auttaa, eikä hukka peri!

Heimon eestä vaaraa vasten
seiso, vaikka surman nuolen
saisit — kasvaa usko lasten:
Heimon eestä elän, kuolen!

Selkä suoraks, suomensuku,
tunne veren veljeyttä
— kasvaa sankarien luku:
Surmaa ei sua idän kyttä.

Eino Hiltunen:

Ekkau-Kekkaussa.

Heinäkuun alkupuoli Missellä kului rauhallisesti. Välistä tuntui kuin ei sodassa olisi oltukaan. Patterikin puuhaili rakennustöissä vahvistellen ammuskämppiään. Kuitenkin, ettei pääasia unohtuisi, ammuttiin päivittäin ryhmä laukauksia ryssien etulinjoihin. Mutta ryssillä oli kierous mielessä. Hiljakseen he siellä toisella puolella tekivät valmistuksia rynnäkköä varten, jonka tarkoituksena oli työntää takaisin saksalaisten Väinäjoen rintama. Heinäkuun 16 päivänä ryssä sitten alotti yrityksensä tavattomalla tykkitulella.

Patterille, joka sijaitsi kymmenkunta kilometriä pohjoisempana siitä rintamaosasta, jolla varsinainen rynnistys tapahtui, kuului yhtämittainen ukkosenkaltainen jyrinä. Valmiina olimme yhtymään leikkiin. Kauan emme tarvinneetkaan sitä odottaa, sillä 18 päivänä heinäkuuta tuli marssikäsky lähteä auttamaan ahdistuksessa olevia saksalaisia aseveljiä. Ripeästi katkesi taival kuumana kesäpäivänä, ja pian olivat haupitsit sijoitettu asemiin vanhalle saksalaiselle patterin paikalle. Ensimmäinen tehtävä oli ampua sisään sulkutulimaalit ja ryssien etulinjat. Ja pian oli sekin toimitettu, sittenkun tähystysupseeri oli mennyt tähystyspaikalle ja puhelinyhteys sinne saatu. Ja sitten olimmekin valmiita ottamaan osaa leikkiin, kun se iltapäivällä jälleen alkaisi.

Aikanaan taistelu sitten alkoikin. Ensin hiljakseen ja harvakseen ammuttuna venäläisenä tykkitulena. Sen kiihtyessä alkavat saksalaisten patterit vastailla. Jo yhtyy viereinen itävaltalainenkin 32 cm. patteri leikkiin. Kun se asettaa panoksensa peliin, niin tanner meidänkin patterillamme tömähtää. Vähitellen kiihdymme mekin, ensin harvemmin ja sitten siirtyen pikatuleen. Kaikki ilmanpielet tuntuvat täräjävän, maa kuin vapisevan liitoksissaan. Sitä jatkuu myöhäiseen iltaan. Hikisinä, ilman paitaa puuhaamme tykkiemme ääressä. Ja vähäpuheisina. Suuntaaja vain toisella puolella istuvalle laukaisijalle suunnan saatuaan lausuu: valmis. Ja taas läksi painava ammus viheltäen ryssien linjoille, missä sen vihellys päättyi heille tuhoisaan räjähdykseen. Ammusmiehillä oli raskas päivä kuljettaessa ammuksia takana olevasta kellarista. Sanitääritkin oli tähän hommaan komennettu. Ryssä yrittää vaientaa patteriamme lähettäen 15 cm. shrapnelleja. Räjähtävät liian kaukana, tai ovat »suutareita», tömähtäen putoavat tantereelle saamatta mitään vahinkoa aikaan. — Tulemme jatkuu välittämättä niiden putoilemisesta.

Siinä kymmenen seuduissa illalla loppuu sitten kaikki melkein yhtäkkiä. Vallitsee mitä syvin hiljaisuus, rauha, kuin ei sotaa lähimailla olisikaan. Palailemme hiljakseen kämpillemme, jotka eivät ole mitään pomminkestäviä, sellaisia vaan maanpäällisiä tönöjä. Pian tulee takaapäin soppakanuuna tuoden riissipuuroa, jossa on runsaasti läskipaloja. Syömme ja tuumimme, että olipa se taas hulitusta. Sittenkun vahtivuoroon joutunut on kiivennyt kämpän vieressä olevaan petäjään rakennetulle lavalle pitämään silmällä etulinjasta mahdollisesti annettavia avunpyyntöraketteja vääntäytyy kukin vuoteelleen ja peittää päänsä hyttysverkkoon. Pian kaikki nukkuvat syvimmässä rauhassa.

Mutta kun on saapunut puoliyö, kajahtaa ovella vahtimiehen huuto: »Alarm». Kuin ammuttuna ponnahtavat miehet ylös, kiiruhtavat tykkien ääreen.

Hyvät kodit luovat lujan kansan.
Ilman henkivakuutusta ei koti lepää kyllin lujalla taloudellisella perustalla.

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ POHJA, HELSINKI

Edestä kuuluu hirveä kiväärien ja konekiväärien rätinä. Raketteja kohoaa ilmoille. Ryssät siellä hyökkäävät. Tulevat kaksi-kolmenkertaisina aaltoina, kymmenenkin aaltoa perätysten. Eivät pääse perille saksalaisten linjoille eivätkä enää saavuta omiaankaan. Siihen jäävät lepäämään »ei-kenenkäänmaalle». Pian ovat patterit yhtyneet kivääri- ja konekivääritulen vaimentaen sen kuulumattomiin. Syytävät sulkutulta. Iltapäivän aikainen pauhu täyttää taas ilman. Se ei kestä kuitenkaan kauan. Ehken neljännestunnin. Ryssä huomaa rynnäkkönsä turhiin rauenneen. Ja turhana sen lopettaa. Ja jälleen vallitsee mitä täydellisin rauha.

Yritämme taas nukkua, mutta pitkäksi ei tule uni nytkään. Ammusvarasto on arveluttavasti vähentynyt. Sille tuo ammuskolonna aamuyöstä täydennystä. Ammukset on siirrettävä vaunuista ammuskellareihin. Vasta kun se on tehty voi toivoa saavansa rauhassa nukkua aamupäivälle saakka.

Ja sitten jälleen kertautuu edellisen päivän ohjelma. Lisänä siihen tulee, että puoleenpäivän aikaista harvakseen tapahtuvaa ammuntaamme tulee häiritsemään ryssien lentokone. Se lentää suoraan patteria kohti. Tulitauko ja tykit peittoon petäjänoksilla, ettemme ilmaisisi asemaamme. Kun se kääntyy jälleen omia linjoja kohti, tulevat tykit jälleen esille. Päätämme sen kotimatkaa kiirehtiä ja ammumme shrapnelleja sen perään. Niistä se ei välitä vähääkään. Kääntyy jälleen meitä kohti. Ja taas tykit piiloon ja me itse ammuskellareihin. Pari kertaa se toistuu. Sitten lentäjä kuitenkin katsoo parhaaksi hävitä. Ja me saamme rauhassa jatkaa työtämme patterin äärellä.

PARAS

LÄMPÖ huokealla

KOKSIA, HIILIÄ ja ANTRASIITTIA edullisesti meiltä.

HIILENTUONTI OY.

KLUUVIKATU 3. PUHELIN 27971 ja 25272.

Kun viikko oli loppuun kulunut ja päästy lauantaihin, toistui vielä kerta edellisten päivien ohjelma. Samat olivat tulokset. Ei juoksuhaudan pätkääkään ryssät olleet koko viikon aikana saaneet saksalaisilta vallatuksi eikä suurin muitakaan vahinkoja aiheutetuksi. Itseltä heiltä tähän turhaan yritykseen oli mennyt 30,000 miestä. Lisäksi suunnattomat määrät ammuksia. Tietenkin niitä oli kulunut saksalaisiltakin, mutta heillä niitä oli, kun ryssät kärsivät niistä puutetta.

Patterille ei aiheutunut tässä taistelussa mitään vahinkoa. Upseerien kämpännurkan yksi kranaatti kyllä hajoitti ja teki huoneen vetoiseksi, mutta sekin haitta supistui vähiin, sillä rauhanpäivien jälleen palattua palailimme mekin takaisin entiseen asemaamme pataljoonan yhteyteen Missellä. Kiitokset retkestämme saimme ja näkyvänä merkkinä toiminnastamme Ekkau—Kekkaun taistelussa koristi nyt Malan rintaa rautaristi.

ILMASTA UHKAA VAARA!

KAASUNAAMARI on välttämätön suojeluväline voidaksesi sotatapauksessa täyttää velvollisuutesi omaistesi suojelun ja maanpuolustuksen hyväksi.

KAASUNAAMAREITA sekä muita alaan kuuluvia suojeluvälineitä toimittaa yksityisille, palokunnille, teollisuuslaitoksille y. m.

Suomalainen siviilikaasunaamari

SUOMEN KAASUSUOJELUJÄRJESTÖN

KSS. VÄLINEOSASTO — Kaisaniemenkatu 13. A. 25. Puhelin 26861.

RATSUMIES HARTIKKA.

Kirjoittanut MARTTI SANTAVUORI.

(Jatkoa.)

»Tuohon suuntaan, jatkatte vain tietä pitkin.»

Hartikka komensi miehensä ratsaille ja painui ravia eteenpäin. Edessäpäin loimottavat punakeltaiset liekit tekivät kaamean vaikutuksen. Mustat puut huojuivat tien kummankin puolin ojennellen oksiaan. Hevoset ryntäsivät sokeasti eteenpäin. Hälinä, huudot, juoksevien miesten kiire riento teki ne vauhkoiksi. Ne ryntäsivät hurjistuneina eteenpäin ja ratsastajilla oli täysi työ estäessään niitä tallaamasta edellä kulkevia.

Kiirehtiessään eteenpäin Hartikka tuijotti lakkaamatta kohti pappilaa päästäkseen selville tilanteesta. Hän huomasi, että osa kartanon ulkorakennuksista oli tulessa ja että kiihkeä käsikähmä oli käynnissä pappilan pihamaalla. Läheisillä pelloilla, kujanteilla ja puistossa heilui miekkoja liekkien loisteessa. Siellä oli edessä vakavat paikat. Taistelualueen laajuudesta Hartikka päätteli, että puolalaisilla oli ainakin kolminkertainen ylivoima.

Suomalaisilla ei näyttänyt olevan toistaiseksi pahaakaan hätää. Pimeys auttoi heitä ja hetki hetkeltä tilanne kääntyi heille edullisemmaksi. Hartikka päätti käyttää sotajuonta.

»Simuna, sinä, joka janoat urotöitä, sinä saat itsellesi pienen tehtävän. Sinulla ei ole montaa hetkeä aikaa: otat mukaasi muutamia miehiä, lähestyt taistelevia ja hankit pari puolalaista pukua. Tuot ne tänne. Muistathan tien, joka tästä kääntyy etelään! — Hyvä! Sen vasemmalla puolen on pieni metsikkö. Me odotamme siellä sinua.»

Simuna valitsi nopeasti muutamia luotettavia tovereita mukaansa ja tuota pikaa höyrysi hänen piiskaselkäinen hallakkonsa taistelevia kohden kouralli-

nen ratsumiehiä vanavedessään. Hartikkaa kadutti jo, ettei ollut varoittanut Simunaa takertumasta taisteluun. Pienikin viivytys vaikeuttaisi nyt suunnitelman toteuttamista. Mutta hän epäili koettua toveriaan aiheettomasti, sillä Hartikan osasto oli tuskin saavuttanut kohtauspaikaksi sovitun metsikön, kun korpraali Simuna jo ehätti paikalle.

Taistelun melske kantautui tänne hieman heikompana. Hartikka arveli kuitenkin, että de la Gardie odotti kärsimättömästi apua ja ihmetteli varmaan, kuinka oli mahdollista, että hänen alijohtajansa olivat noin saamattomia. Mutta siellä kestettiin kuitenkin vielä, sen käsityksen Hartikka oli saanut, ja korpraali Simunan havainnot vahvistivat yhä hänen otaksumaansa. Hän oli ryhtynyt sotajuoneen sensijaan että olisi välittömästi iskenyt. Nyt hänen oli kiirehdittävä.

Ratsumiesten joukossa oli kaksi virolaista, jotka osasivat puhua puolaa jokseenkin virheettömästi. Muuan entinen jesuiittakouluun pantu porvariperheen poika Tallinnasta, joka oli antanut palttua messukirjalle ja paavinuskolle ja ryhtynyt soturiksi Ruotsi—Suomen joukkoihin, sekä pari muuta. Hartikka käski näiden nopeasti ottaa ylleen puolalaisilta otetut vaatteet. Ratsumiehet tekivät työtä käskettyä.

Tie, jonka varressa Hartikka osastoineen nyt oli, vei etelään. Puolalaiset olivat tulleet joko tätä tietä tai toista, Tarttoon vievää. Muuta mahdollisuutta ei ollut, sillä jos he olisivat tulleet lännestä, olisi heidän ensin täytynyt törmätä Hartikan varmistuksiin. Hartikka tahtoi antaa puolalaisille sen käsityksen, että vahva ruotsalais—suomalainen apujoukko oli tulossa. Olisi tietysti uskottavampaa, jos tuo »apujouk-

ko» tulisi itäistä tietä. Mutta kuluisi arveluttavan kauan aikaa, ennenkuin Hartikka ehtisi kiertää sille tielle taistelevien ympäri. Jos hänen onnistuisi uskotella puolalaisille, että vihollinen hyökkää etelästä vereksin voimin, täytyisi puolalaisten viipymättä etsiä pakotietä — itää kohden, tai länteen, kummassakin tapauksessa suuntiin, jossa he ennen pitkää törmäisivät joko de la Gardien tai Antti Laurinpojan ratsumiehiin.

Hartikka ryhmitti miehensä valmiiksi maantielle. Entinen jesuiitta-oppilas sai käskyn miehineen karahuttaa kohti puolalaisia ja siellä suureen ääneen huutaa, että ruotsalaisia oli tulossa etelästä ja että he olivat töintuskin päässeet monituhantisen lauman käsistä. Senjälkeen heidän tuli pyrkiä erilleen taistelevista ja riisua yltään puolalaiset puvut.

Hartikka lähetti miehen matkaan. Hän luotti häneen täydellisesti, sillä mies oli monessa vaikeassa paikassa osoittanut neuvokkuutta ja rohkeutta. Niin pian kuin miehet olivat kadonneet tienmutkan taakse, jossa liekkien loimut välähtelivät punaisina ja keltaisina mustien puunrunkojen välistä, Hartikka komensi liikkeelle ja koko joukko ratsasti eteenpäin käyntiä ajaen.

Arveltuaan, että puolalaiset jo hyvin olivat ehtineet saada viestin tulossa olevista vihollisista, Hartikka komensi laukkaan. Huutaen ja hurraten suomalaiset painuivat eteenpäin iskien puolalaisen joukon sivustaan ja selkäpuolelle. Heidän lukumääränsä oli mitätön verrattuna vastustajiin, mutta Hartikka luotti yllätyksen aikaansaamaan hämminkiin.

Koko tähän liikkeeseen oli tuskin kulunut neljännestuntia. Mutta sinä aikana oli tilanne kehittynyt uhkaavaksi. Hartikan menettely oli ainoa mahdollinen; ilman jotakin juonta tai yllätystä hänen pienestä joukostaan olisi ollut vähän hyötyä.

Puolalaisten ei tarvinnut nyt kauan epäillä, oliko viholliselle tulossa vahvistuksia vai eikö, sillä tuskin olivat »sanansaattajat» ehtineet tietonsa laukaista, kun takaapäin alkoi jo kuulua levottomuutta herättäviä huutoja: Ruotsalaiset tulevat, ruotsalaiset tulevat! De la Gardie, joka myös oli kuullut huudot arveli ensin, että Henrikki Klaunpojan osasto, jolle hän oli lähettänyt sanan ja joka kuului lähinnä olevaan Antti Laurinpojan lipulliseen, oli ehtinyt perille. Hän luuli Hartikan ratsumiesten jo aikapäiviä liittyneen taisteluun, koska he olivat niin lähellä. Taistelun melskeessä oli heidän tulonsa hyvinkin voinut jäädä huomaamatta. Joka tapauksessa de la Gardie hämmästyi yhtä paljon kuin puolalaisetkin huomatessaan, että vereksiä voimia saapui etelästä käyden hanakasti päälle niinkuin ainakin lukumääräisesti voimakkaampi vihollinen.

Vaikein puoli Hartikan suunnitelmassa olikin juuri hänen osastonsa pieni lukumäärä. Mutta hän oli päättänyt tehdä kaikkensa saadakseen puolalaiset uskomaan, että tässä oli tosi kysymyksessä. Hänen miehensä antoivat kannusta kylkeen, niin että hevoset suorastaan lensivät eteenpäin välittämättä silmiä sokaisevista liekeistä, pimeyteen katoavasta maantiestä, kuperkeikoista, joita sattui siellä täällä. Heidän hurja vauhtinsa sai aikaan todellisen hämäännyksen puolalaisten joukossa. Viholliselle ei jäänyt aikaa varmistautua uuden vihollisen vahvuudesta.

Mutta Hartikan pienen joukon aiheuttama hämäännys jäi pakostakin lyhytaikaiseksi. Kiivas käsirysy, joka syntyi hänen iskiessään puolalaisiin, paljasti nopeasti todellisen asiaintilan. Hartikka huomasi olevansa alakynnessä. Tilannetta ei voinut enää parantaa muu kuin vihollista suurempi urhoollisuus ja rohkea toiminta. Oli hajaannuttu taisteluun mies miestä vastaan, jossa kätevyys ja miekkailutaito ratkaisi. Hartikka teki parastaan ja hänen uskollinen ystävänsä korpraali Simuna pysytteli hänen vieressään. Taistelun paine kuljetti heitä vastustamattomasti ohi pappilan, yhä enemmän erilleen de la Gardiesta. Hartikka teki parhaansa estääkseen miehiään hajaantumasta, mutta ylivoiman paino oli liian suuri. Hänen kiivaassa vauhdissa pilalle mennyt taistelurintamansa hajaantui yhä enemmän. Hän huomasi piankin taistelevansa korpraali Simunan kanssa kahdenkesken vihollisten ympäröimänä. Hartikan ulkomuodossa ja ennenkaikkea hänen miekkailutaidossaan olikin jotakin, joka sai vihollisen uskomaan hänet upseeriksi. Puolalaiset tahtoivat ottaa hänet vangiksi. Puolalainen upseeri, joka huomasi miestensä piirittäneen Hartikan, huusi miehilleen, ettei heidän pitänyt tappaa »ruotsalaista» vaan ottaa hänet kiinni. Miehet yrittivät tehdä työtä käskettyä, mutta se olikin helpommin sanottu kuin tehty.

Hartikka ja hänen lähettyvillään pysytellyt korpraali Simuna puolustivat itseään parhaansa mukaan. Mutta mikään ei auttanut. Vihollisten keskelle sortuneina he eivät lopulta enää saaneet liikkumistilaa sen vertaa, että olisivat voineet kunnolla käyttää miekkaansa. Heidän kulkeutuessaan yhä kauemmas pappilasta liekkien voima heikkeni. Heidän täytyi hutkia pimeänpäiten ympärilleen, peläten joka hetki

iskevänsä toisiaan. Lopulta luja koura tarttui Hartikan käsivarteen ja hämärästä kuului käskevä ääni:

»Minä luulen, että mieluummin pidätte miekkanne kuin luovutatte sen. Pankaa se siis tuppeen, vastarinta on turhaa.»

Hartikka, hengästyneenä ja palavissaan, tunsi litistyneensä hevosten ja miesten muodostaman lihamuurin väliin niin tiukkaan, ettei voinut liikahtaakaan paikaltaan. Hänen polviaan särki sietämättömästi. Hevosten tempoilut saivat kivun tuntumaan vielä pahemmalta. Simuna, joka huomasi vihollisupseerin pitävän miekantutkainta Hartikan takinselässä valmiina survaisemaan säilänsä mieheen, jos uhkaus ei auttaisi, huusi Hartikalle suomeksi:

»Älä liikahdakaan, muuten olet kuoleman oma. Selässäsi istuu miekanterä, joka on valmiina tekemään selvää sinusta. Vastarinta on turhaa. Tarvitset miekkasi lähiaikoina, niin että pistä se vain rauhallisesti tuppeen, mutta pyydä että saat ottaa minut mukaan palvelijana.»

Simunan huohottaen lausutut sanat saivat Hartikan toisiin ajatuksiin. Taistelu oli sillä kohdalla kokonaan lakannut. Siinä seisoi vain hevonen hevosen vieressä, mies miehen vieressä liikkumattomaksi patoutuneena joukkona. He seisoivat nähtävästi aukealla kentällä yhä täydellisemmäksi kääntyvässä pimeydessä, jota vain silloin tällöin räikeät loimot valaisivat.

»Hyvä herra, viimeisen kerran kehoitan teitä panemaan miekkanne tuppeen!» huusi puolalainen Hartikan takaa ja Hartikka tunsi nyt selvästi hänen miekanteränsä piston takkinsa lävitse. Hän vastasi:

»Huomaan kyllä, että vastarinta on turhaa. Mutta minun on aivan mahdotonta saada miekkaani tuppeen. Jos aiotte ottaa minut vangiksi, niin saa kai palvelijani seurata?»

»Luonnollisesti. Antakaa sitten minulle miekkanne, minä annan kunniasanani siitä, että saatte sen takaisin heti kun on tullut niin paljon tilaa, että päästette liikkumaan.»

Takaapäin kurkoittuva käsi tarttui Hartikan ranteeseen ja tavoitti hänen säiläänsä. Hetkisen Hartikka epäröi kahden vaiheilla, mutta Simunan uusi huomautus sai hänet luovuttamaan miekkansa. Hän olisi korkeintaan voinut tapattaa itsensä, ja siihen ei hänellä sotilaana ollut oikeutta.

Taistelupaikka häipyi yhä kauemmaksi. Huudot ja melske olivat tyyntyneet ja Hartikan mielen täytti katkera epätoivo. Olikohan de la Gardie joukkoineen lyöty? Pimeys kävi yhä sakeammaksi. Tungos hellitti vähän, mutta hänen välittömässä läheisyydessään ratsasti pari kolme ratsastajaa, jotka eivät irroittaneet hetkeksikään otettaan hänen käsivarsistaan. Häntä kuljetettiin pois, ja hän ilahtui silmänräpäykseksi huomatessaan, että Simuna seurasi muiden saattajien mukana. Hän oli väsynyt ja janoinen, hän oli saanut pari iskua kypäräänsä ja oli puoliksi huumaantunut. Pysähdyttiin pienen metsän laitaan. Upseeri, joka oli Hartikan vangitsemisen toimittanut, tuli heidän luokseen sanoen:

»Kas niin, herra, me pyydämme anteeksi, että meidän on pakko sitoa kätenne. Te tuskin haluatte antaa kunniasanaanne siitä, ettette karkaa, niin että. . . no, minä olen pahoillani.»

Hartikka ei vastannut mitään. Pari miestä tarttui hänen ranteisiinsa ja sitoi ne taitavasti, mutta niin, etteivät köydet hanganneet. Miekka työnnettiin paikoilleen tuppeen. Sitten häntä alettiin kuljettaa pois.

He olivat saattajineen tuskin päässeet montakaan askelta eteenpäin, kun uusi ja entistä valtavampi taistelun humu alkoi kuulua siltä suunnalta, mistä he tiesivät tulleensa. Ei ollut epäilemistäkään, de la Gardie oli saanut apua! Hartikka sai vielä suuremman varmuuden siitä, että niin oli käynyt ja että tällä kertaa olivat puolalaiset helisemässä, sillä joukko komennettiin raviin ja he painuivat hyvää vauhtia kohti etelää, — puolalaisten vankeina!

Jatkuu.

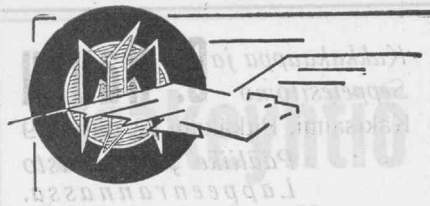

Järjestötoiminta

Keskusjohto, Helsinki, Mikonkatu 15. A. Puh. 20 306. Auki 11—13.

SM KANNUS.

Kannus toimeenpani 21. 8. onnistuneen kerhoillan, jossa yleisöä oli n. 80 henkeä. Aluksi Kannuksen soittokunta esitti Porilaisten marssin ja Mustapaitain marssin, jonka jälkeen SmPj. Olavi *Ojutkangas* lausui tervehdyssanat, SmPs. Ester *Tammisto* luki kertomuksen ja maalarimestari M. *Laukkonen* piti kiintoisan puheen työväenkysymyksestä. Väliajan jälkeen Kannuksen soittokunta esitti marssin Sotilaspoika, minkä päätyttyä konttoripäällikkö *Lindeman* puhui aiheesta Uskonto, koti ja Isänmaa. Lopuksi laulettiin torvien säestyksellä »Kytösavun aukeilla mailla».

Pj.

SM VIIPURI.

Kesätoiminnassaan ovat Viipurin sinimustat pyrkineet luomaan pohjaa tulevalle toiminnalleen. SM kursseille osallistui kaikkiaan 19 sinimustaa, jotka toivat leirituliltaan mukanaan intoa ja palavaa taistelutahtoa. Hyökkäysretki Koivistolle päätti muistorikkaat leiriviikot. — Veljesiltoja on vietetty kerran viikossa ja osaston uudelleenorganisointi kaikessa laajuudessaan loppuunsuoritettu. — Taisteluvalmiina odottavat Viipurin sinimustat syystoimintakauttaan.

SmPrj.

SM KARIHAARA.

Po Karihaaran valatilaisuus pidettiin Karihaarassa elokuun 4 p:nä Pj:n asunnossa. Valatilaisuuden alussa laulettiin Luo lippujen, jonka jälkeen valapuheen piti, Kemin Sinimustien Pj Jorma *Nuorsalo*. Valan vastaanotti sinimusta Mirjam *Lippo*. Juhlatunnelma oli erittäin korkealla. Lopuksi laulettiin »Oi kallis Suomenmaa».

Prj.

SM ALAVUS.

Po teki hyökkäysretken elok. 18 p:nä Sapsalammin kylään. Tervehdyspuheen piti sm Laura *Maaperä*. Sinimustat lauloivat useaan eri otteeseen taistelulauluja. Tohtori Martti *Kantele* selitti mielenkiintoisesti, minkälaista on se sota, jota IKL ja SM käyvät. Lausuntakuoro esitti »Myrsky-laulun» ja »Nuijamieshaasteen». Väliajan jälkeen saatiin kuulla emäntä Eveliina *Ala-Kuljun* liikuttavan kaunis ja velvoittava puhe. SmPrj Kirsti *Maaperän* vielä kehoitettua kuulijoita marssimaan sen lipun luo, jonka tunnukset ovat: Jumala ja Isänmaa, lauloi kuoro: »Luo lippujen» ja »Iltarukouksen». Tilaisuus lopetettiin laulamalla yhteisesti Maamme.

SM SÄINIÖ.

Huolella olivat Po Säiniö ja SmPo valmistautuneet syysjuhlaansa, joka oli suunniteltu vietettäväksi ulkona, soihtujen ja roihujen valossa tk:n 1 p:nä. Vielä edellisenä päivänä näytti ilma mitä suotuisimmalta, mutta juhlapäivän aamuna alkoi taivas hiljalleen vetäytyä yhä tiheämpään pilvivaippaan, kunnes puolen päivän aikaan puhjennut tasainen tihkusade pakotti muuttamaan tilaisuuden sisäjuhlaksi. Erittäin voimakas sanomalehti-, pylväs- ja komaäänismainonta jaksoivat tehdä epäsuotuisasta säästä huolimatta tehtävänsä, niin että kellon lähetessä 20 virtasi juhlapaikalle n. neljään sataan nouseva yleisöjoukko. Pimenevässä illassa tarjosivat kymmenet soihdut ja n.s. Katajan talon tornissa loistavat valokirjaimet: IKL varsin kohottavan näyn. Kovaääniset kajauttelivat niinikään edelleen marssejaan. Klo 20 pamahti tornista muutamia valoraketteja, joita välittömästi seurasi lipunlasku. Nyt siirryttiin talon juhlasaliin, joka oli yksinkertaisen aistikkaasti somistettu kilvin, iskulausein, IKL:n ja heimolipuin. Avara sali ja eteinen täyttyivät nopeasti. Nuijamiesten marssin sävelten tauottua nousi puhujapaikalle SmPj Reino *Ruosaari*, joka selvitteli sinimustien maailmankatsomusta varsin vaikuttavasti. Vaasan marssin jälkeen seurasi Pj R. *Majavaaran* puhe. Seuranneen väliajan aikana myivät sinimustat IKL:n arpoja sekä jakoivat lentolehtisiä.

Ohjelman toisen osan alotti viipurilainen sinimusta *Tuomi* esittämällä pari voimakasta lausuntanumeroa. Illan viimeisen, erittäin asiallisen ja varsinkin työväenohjelmaamme valaisevan puheen piti luutn. K. *Kalervo*, saaden voimakkaat suosionosoitukset osakseen. Karjalan jääkärien marssi päätti onnistuneen syysjuhlan.

Prj.

Sortavalan Sähkö
Turunkatu 4. Puh. 628.

Kelloseppä L. Nousiainen
Joensuu, puh. 605. SUOSITELLAAN

Värtsilän Kirja- ja Paperikauppa
VÄRTSILÄ
Puh. 13
Täydellinen kirja- ja paperikauppa

Käkisalmen Kirja- & Paperikauppa
Puh 185.
Myy kirjoja, Konttoritarpeita y.m.

H. Kosken perilliset
RUUMISARKKU- JA SEPPELELIIKE
Värtsilä. Puh. 5. Suositellaan.

YKSITYIS-HOTELLI
Joensuussa, Rantak. 23. Puh. 556
Tunnetusti hyvä ja siisti *asunto- ja ruokailupaikka*. Täydellisesti uusittu.

Jalkineliike H. MUIKKU Joensuu,
Kauppakatu 25. Uusia valmistetaan ja vanhoja korjataan. Hyvä ja huolell. työ!

T:mi Yrjö Mikkonen
Kangas-, Ruoka- ja Sekatavarakauppa
Elisenvaara, puh. 34. Suositellaan.

KUKKA- ja SIEMENKAUPPA
G. A. MARK
Savonlinna, puh. 258. Perust. 1900
Paikkakunnan enimmin käytetty liike

Savonlinnan Uusi Kukka- ja Siemenkauppa Omist. Ikonen. Puh. as. 732, liike 424. Paikkakunnan suurin seppelesitomo ja kukkakauppa.

Rantapaviljonki Savonlinna
I luokan ravintola. Puh. 683.
SUOSITELLAAN!

Huoneita matkustavaisille, (lämmin ja kylmä vesi.) *Ravintola, Kahvila.*
Savonlinnan N.N.K.Y. Linnank. 20. Puh. 443

E. A. KUUTIN Perilliset Savonlinna
Leipomo, Kondiittori ja Kahvila
Olavink. 43. Puh. 539

Savonlinnan Puunjalostustehdas Oy.
Huonek.- Ruumisarkk.- ja Seppelek.
Savonlinna, Kirkkok. 8. Puh. 532

Joensuun Siviili- ja Virkapukimo
J. LIEVONEN. Puh. 336, as. 586
Tori- ja Niskakadun kulma

Nurmeksen Kauppa-Osakeyhtiö
Nurmes

Kukkakauppa ja Seppelesitomo **O. Hauru**
Käkisalmi, Pitkäkatu 12, puh. 209
Pääliike ja Taimisto Lappeenrannassa.

Kangas- ja Valmisvaatekauppa
Väinö Kontkanen JOENSUU
Koskikatu 7. Puhelin 515, 2 soittoa.
TORIN VARRELLA.

Joensuun Kirja- ja Paperikauppa Puh. 365
SIVUMYYMÄLÄ Siltak. 8. Puh. 44
Suurteoksia edullisesti vähittäismaks.

TOIVO PIPPURIN PUUSEPÄNLIIKE
MYLLYKOSKELLA valmistaa kaikkea alaankuuluvaa työtä kilpailuhintoihin.

T:mi M. Hylén
Elisenvaara. Puh. 18
Paikkakunnan vanhin
kauppaliike

LAKIASIAINTOIMISTO
VELJEKSET ZITTING
Imatra. Puh. 49

Pohjois-Karjalan Kemikaalikeskus Oy.
JOENSUU. SUVANTOK. 7
PUHELIN 2.

E. RIIKOSEN HUONEKALULIIKE
VÄRTSILÄ

Muotiliike KAISU HIRVONEN
Savonlinna, puhelin 597, asunto 725.
Ajanmukainen naisten vaatetusliike.

Maito- ja Ruokatavarakauppa
MIMMI HIRVONEN
Joensuu, Torikatu 29.

Kusti Hämäläinen **SEKATAVARA-KAUPPA** Joensuu. Puh. 614.
Edullinen ostopaikka kuluttajille.

Kahvila Ravintola Jokela
Joensuu, Tori- ja Niskak. kulmassa
Puh. 299. Aamiainen, päivällinen sekä olutta ja makkaroita.

KONTTORI-
PIIRUSTUS- ja
KIRJOITUSTARVIKKEET
ostatte edullisesti meiltä
T. H. WULFF OY.
HELSINKI, P. Esplanaadinkatu 43.
PUH. 201 - 71

Imatran Kirjapaino
Imatra — Puh. 2

Matti Lakkonen, autoilija
Elisenvaara, puh. 29. Suositellaan

Rahaksimuuttoliike
JOENSUU Siltakatu 6.
Myy halv. huonekaluja, vaatteita ym.

Muoti ja Lyhyttavaraliike Imatra.
Puh. 6. (Pirisen talo) *Hyvä ja monipuolinen varasto.*
Suositellaan

Paperi- ja Kemikaaliaitta
Suosittelee monipuolisesta varastostaan alaansa kuuluvia tavaroita kohtuullisiin hintoihin.

TURISTI HOTELLI
Joensuu. Puhelimet 161 ja 174
SUOSITELLAAN

Osakeyhtiö N. A Zilliacus Kirjapaino

Viipuri. Puh. 29

Viipurin vanhin kirjapaino
Suorittaa edullisesti kaikkia kirjapainotöitä

Viipurin Kirja- ja Kivipaino Osakeyhtiö

Viipuri, Uudenportinkatu 7
Puhelin 639, 1882 ja 352

Kirjapaino
Kivipaino
Offsetpaino
Kotelotehdas
Sitomo

Paikkakunnan monipuolisin kirjapainoliike

Ruumisarkkuliike ja Hautaustoimisto **T. Suni**
Viipuri, Äyräpäänk. 10. Puh. 2853

Hedelmä ja Ruokatavarakauppa
V. KARPPANEN,
Käkisalmi. Puhelin 255.

Käkisalmen Paita ja Sukka O.Y.
Lyhyttavarain edullisin ostopaikka Käkisalmessa.

KAHVILA VIIPURIN MOKKA

Mustainveljestenkatu 14

Tarjoaa: Erittäin hyväksi tunnettua kahviaan, kotileipäänsä ja maukkaita voileipiään.
Toimittaa: Nopeasti ja huolellisesti arv. tilauksenne.

Hotelli Turisti

Käkisalmi, Isokatu 7, puh. 86.

Suosittelee siistejä ja halpoja ajanmukaisia huoneita.

Hotelli KURKI

KÄKISALMI, Pitkäk. 13

Suosittelee huoneita ja ruokatarjoilua.

Veljekset VAHLGRÉN

Omist. **Y. Vahlgrén,** Sortavala. Puh. 202.

Paikkakunnan erikoisliike valmiille vaatteille ja lyhyttavaroille.

Laatokan Rauta Oy. Käkisalmi. Puh. 222.

Rautaa- ja Rakennustarpeita.
Metsästys- ja urheiluvälineitä.

Kaurosen Rautakauppa SAVONLINNA

MYY tukussa ja vähittäin: Rautaa ja rakennustarpeita, taloustavaroita, urheiluvälineitä, räjähdysaineita, laivanvarustustarpeita, ampuma-aseita ja ampumatarpeita.

VÄRZ OY. SORTAVALA - KÄKISALMI.

Kankaita ja Siirtomaatavaroita.
Tukku- ja Vähittäiskauppa.

VIIPURIN VALSSIMYLLY O/Y

VIIPURI

Tuotteet:

VEHNÄJAUHOJA:

Viipurin Linna granular
Viipurin Linna puolikarkea
Viipurin Torni „
Ankkuri hieno
Vehnälesty

RUISJAUHOJA:

Kullervo
Pohjantähti

RUISLESTY:

Meteor

Kemikalio KESKUS Oy.

SORTAVALA, Torikatu 2. Puh. 196.

Kemikalioita, valokuvaustarpeita y.m.

Suositellaan!

Edullisesti kuvalaatat meiltä

VIIPURIN KUVATEOLLISUUS

Viipuri, Karjaportinkatu 11. Puh. 1523

TUNNETTU

suorittamiensa kirjapainotöiden välityksellä kautta maan. Nopealla suorituksella, tarkoilla hinnoilla sekä ammattikokemuksella johdettu kirjapaino ja kirjansitomo.

KAUPPAKIRJAPAINO OY.

VIIPURI - MAUNUNKATU 11

PUHELIMET 1555 ja 1557

A. LAITINEN, Kello- Kulta- ja Hopeatavarainkauppa

Savonlinna, Olavink 37. Puh. 201

Korhonen Oy. Sortavala

Puh. 593 ja 519. Leipomo ja Kondiittoria

Suositellaan. Ravintola Laatokka

Kukka-, Seppele- ja Puutarhatuotteiden **KAUPPA**

Omist. H. J. Laamanen Savonlinna, puh. 727

V. M. Toivosen Radiokorjaamo

Puh. 346 Savonlinna, Olavink. 52

vastap. Savolan Sahaa.

Suorittaa akkumalaattorien ja radiovastaanottimien korjauksia ja uusimisia täysin ammattitaitoisesti. Halpa ja nopea työ. *Myy radiovastaanottimia.*

Kampaamo ja Kauneushoitola Omistaja Kerttu Sipari

Savonlinna, Kouluk. 12. Puh. 739.

SUOSITELLAAN!

Sinimustissa väreissä eletään Viipurissa ravintola

KULTAISESSA KARHUSSA

I lk. ravintola

VIIPURI, Repolank. 6

Puh. 355

•

Konserttimusiikkia esitt. trio Pekka Karhunen

Kahvikonsertti 14—15

Illalliskonsertti 20,30—23,30

•

Aamiainen klo 10,30—14,30

Päivällinen 16—19

Annoksia koko päivän.

Valokuvaustarpeisto KUVA

Sortavala, Valamonk. 5

Puhelin 551

Varat. Armas Pärssinen

LAKIASIAINTOIMISTO

SORTAVALA, PUH. 523

Puuseppätehdas ja Ruumisarkkuliike

Savonlinna, Kirkkok. 9. Puh. 142.

Omist. Nousiainen.

Suorittaa kaikkia alaan kuuluvia töitä

Keski Savon Kirjakauppa

Savonlinna, Olavink. 41. Puh. 351.

Hyvin varustettu kirja-, koulu- ja konttoritarpeiden kauppa.

Tilatkaa aikakauslehtenne meiltä.

Kahvila Ravintola 'Niksi'

Sortavala, Karjalan- ja Seminaarinkatujen kulmassa. Puh. 329.

Suositellaan viihtyisänä kahvi- ja ruokailupaikkana.

Iltaisin soittoa.

Ryijyjä

Mattoja
Taiteellisia puuveistoksia
y. m.
Kotitaidetuotteita

Suurin täysin suomalainen liike alallaan.

Hinnat halvimmat!

Kotitaide Oy.

Mikonkatu 8
Puhel. 37731

CARL KNIEF'in

MAKKARATEHDAS

Helsingissä

valmistaa
parhaat
joulukinkut

MYYMÄLÄT:

Vanha Kauppahalli 66-68	Puh.	25 057
Kaivok. 8	„	28 796
Tehtaank. 38	„	35 910
Erottajank. 19	„	31 586
Hakaniemen Hallit 69-71	„	73 867
Liisank. 18	„	27 254
Cygneuksenk. 6	„	41 406

YLELLISYYS-AITTA

Helsinki, Mikonkatu 4
Puh. 31 995

Muinaisesineitä, Jalokiviä, Kulta- ja Hopeatöitä, Pronssia, Tauluja, Mattoja, Porsliineja, Marmoriesineitä ym.

SUOSITELLAAN

V. A. PIEKKOLA

Lihan ja Voin Tukku- ja Vähittäiskauppa

Konttori ja tukkuvarasto:	Kolmaslinja	17	Puhel.	71 648
MYYMÄLÄT:	Suonionkatu	15	„	72 581
	Fredrikinkatu	38	„	24 613
	Maariankatu	14	„	28 722
	Kulosaarenhallit		„	78 017

EMIL ELO OY.

Reippaitten miesten
VAATEHTIMO
Helsinki.
Mikonkatu 13.

Väinö Kokkinen

Suomalaiset eivät voi sivuuttaa tätä miesten vaatehtimoa.

Iso Robertinkatu 18
Puh. 38 825.

SANOMALEHTI „UUSIMAA"

PORVOO, RUNEBERGINK. 33
PUH. TOIMITUS 274, KONTT. 127

Uudenmaan vanhin suomenkielinen maaseutulehti. Edullinen ilmoitusväline.

UUSIMAAN KIRJAPAINO

PORVOO, RUNEBERGINK. 33.
PUHEL. 127

Suorittaa kaikkea alaan kuuluvaa työtä huokealla.

Parturi - Kampaamo

HELSINKI, Vuorik. 16
(Huom.! Talossa T.O.K.)

Hyvä Permanentti 35:— alk. ulkol. ain. Tilauks. puh. 34807

SUOSITELLAAN!

KOULUT ALKAVAT

ja koulukirjoja y.m. koulutarpeita tarvitaan. Kaikki ne saatte meiltä ja ilman vaivaa. Tarpeellisia ohjeita kirjojen ostossa annetaan.

Lähetyskirjakauppa Annank. 1 Helsinki. Puh. 36 509.

Hki
Sändelsink.4 as 31
E Lahti

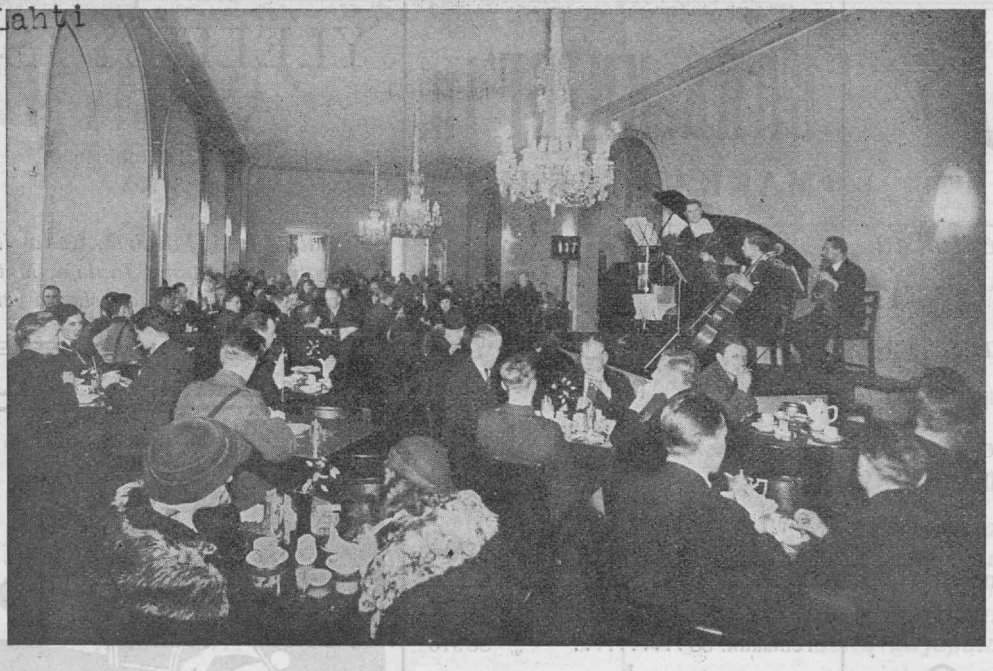

Sinimustat!

Aterioikaa ja juokaa jokapäiväinen kahvinne **Mustassa-Karhussa.**

Tulkaa iltaisin laulamaan kansallisia lauluja ja virkistymään soitosta ja kahvilamme monista antimista.

MUSTA KARHU — I LUOKAN KAHVILA-RAVINTOLA

Helsinki — Keskuskatu 7

M K

KAPELLIMESTARI EINO RAITION ORKESTERI SOITTAA:

Päivällä ..... klo 13.30—15.00
(Lauantaisin .. „ 14.00—15.30)
Illalla ..... „ 20.00—23.30

"Ala-Karhu" avataan jo klo 7 aamulla

Käyttäkää yksinomaan meidän myymiämme jokapäiväisiä kulutustavaroita:

IKL:n sinimustia tulitikkuja, tupakkaa, kahvia, saippuoita, kirjepaperia, -kuoria.

Rek. tavaramerkki.

UUTUUS. IKL:n makeiset.

Kauniit sinimustaväriset kuvapostikortit, kaikki alla käytäntöön.
17 eri lajia.
Sinimustien Po:ille samat myyntipalkkiot kuin muillekin.

Uusi täydellinen hinnastomme IKL:n arpaluettelon yhteydessä.

IKL:n TASKUKIRJA on välttämätön jokaiselle järjestön jäsenelle.

IKL:n Kauppa Oy.

Helsinki, Mikonk. 15 A. P. 20306 (sarja) 26404
Myyntikioski: Keskuskatu 7, Helsinki.
(Mustan Karhun eteisaulassa.)

Säilytyskysymyksen ratkaisevat parhaiten

EMALISET HILLOTOLKIT!

Emali HELSINKI

Varsinkin sellaiset säilykkeet, kuten puolukat, vihannekset y. m., joita valmistetaan suuria määriä, on parasta säilyttää juuri emalisessa astiassa. EMALI O. Y. valmistaa tällaisia „hillopurkkeja" useampia eri kokoja alkaen 6 l. ylöspäin. Hilloastioina ovat emaliastiat hohtavan siistejä — helposti puhdistettavia ja ne säilyttävät sisältönsä hyvin. EMALI Oy:n emaliastiat kestävät erikoisen polttomenetelmänsä ansiosta pahojakin kolhaisuja.

EMALI OY

HELSINKI

Hinta 2:—

Porvoo 1935, Oy. Uusimaan Kirjapaino.